

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Katedra sociální pedagogiky

**Proměny volnočasových aktivit dětí staršího
školního věku**

Bakalářská práce

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Sociální pedagogika se zaměřením na etopedii

Autorka: Kateřina Krtíčková

Vedoucí práce: Mgr. Jakub Holeček

Zadání bakalářské práce

Autor:	Kateřina Krtičková
Studium:	P14K0198
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Sociální pedagogika se zaměřením na etopedii
Název bakalářské práce:	Proměny volnočasových aktivit dětí staršího školního věku
Název bakalářské práce AJ:	Transformations of leisure activities of older elementary school children

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cílem práce je zmapovat proměny realizovaných volnočasových aktivit u dětí staršího školního věku za posledních pět let, tedy od školního roku 2013/2014. Obsahem práce bude popis proměny volného času společnosti a změny nabídky volnočasových aktivit. Práce zkoumá také rozdíly obsazenosti jednotlivých aktivit během jednotlivých let a to i mezi dívkami a chlapci. Práce bude teoreticko-empirického charakteru. Empirická část bude mít smíšený design. Jako zdroj dat práce bude sloužit archiv Střediska volného času Trutnov a rozhovor s pracovníkem SVČ.

NĚMEC, Jiří. Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium. Brno: Paido, 2002. ISBN 80-7315-012-3. PÁVKOVÁ, Jiřina. Pedagogika volného času. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014, 145 s. ISBN 978-80-7290-666-6. KOMINAREC, Igor. Úvod do pedagogiky volného času. Prešov: [s.n.], 2003, 113 s. ISBN 8096860852. HOFBAUER, Břetislav. Děti, mládež a volný čas. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 176 s. ISBN 80-7178-927-5. SPOUSTA, Vladimír. Kapitoly z pedagogiky volného času. Brno: Masarykova univerzita, 1996. ISBN 80-210-1274-9. SPOUSTA, Vladimír. Teoretické základy výchovy ve volném čase: Úvod do studia pedagogiky volného času. Brno: Vydavatelství Masarykovy univerzity, 1997.

Garantující pracoviště:	Katedra sociální pedagogiky, Pedagogická fakulta
Vedoucí práce:	Mgr. Jakub Holeček
Oponent:	Mgr. Jan Sýkora
Datum zadání závěrečné práce:	6.11.2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala (pod vedením vedoucího práce) samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne: ..... Podpis studenta:

Poděkování

Nejprve bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Mgr. Jakubovi Holečkovi za čas, trpělivost a rady, které mi poskytl při tvorbě této bakalářské práce.

Stejně dík patří i řediteli SVČ Trutnov Mgr. Josefovi Kholovi, který mi umožnil přístup do archivu střediska, poskytl mi rozhovor a byl mi nápomocen po celou dobu práce.

V neposlední řadě chci poděkovat svým kolegyním v práci, rodině a všem ostatním, kteří mě po celou dobu podporovali.

Anotace

KRTIČKOVÁ, Kateřina. *Proměny volnočasových aktivit dětí staršího školního věku*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2017. 57 s. Bakalářská práce.

Předmětem práce je zaměření se na proměny volnočasových aktivit dětí staršího školního věku. Průzkum této problematiky probíhá v teoretické i praktické části. Práce se skládá ze čtyř kapitol. První kapitola pojedná o volném čase jako takovém, jeho funkcích a historii. Druhá se pak bude věnovat specifickým volného času dětí a mládeže, poukáže na činitele, kteří mohou volný čas dětí ovlivnit. Třetí kapitola nás uvede do organizovaného volného času dětí staršího školního věku. Představí zájmové činnosti a jejich náležitosti, realizované výzkumy a v neposlední řadě také instituce a zařízení, kde mohou děti svůj volný čas trávit. Empirická část se zaměří na změny v účasti na realizované zájmové činnosti a to v oblasti Trutnovského regionu. Mapovat bude jednotlivé školní roky od roku 2013/2014 do roku 2017/2018. Studujeme jednotlivé volnočasové aktivity i celé středisko volného času a jejich vývoj v průběhu pěti let. V posledních zkoumaných dvou letech se bude zabývat také rozdíly v obsazenosti zájmových činností mezi dívkami a chlapci.

Klíčová slova

Volný čas, Zájmové činnosti, Organizovaný volný čas, Dítě staršího školního věku, Středisko volného času.

Annotation

KRTIČKOVÁ, Kateřina. *Transformations of leisure activities of older elementary school children*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2017. 57 pp. Bachelor Degree Thesis.

The subject of the thesis is to focus on the change of leisure activities of older school age children. Research into this problem is both in theoretical and practical terms. The thesis consists of four chapters. The first chapter deals with free time as such, its functions and history. The second will focus on the specifics of leisure time for children and youth, and points to factors that may affect children's leisure time. The third chapter introduces the organized free time of older school children. It presents the activities and their requisites, and last but not least, institutions and facilities where children can use their leisure time. We also could watch researches realized in leisure time. The empirical part in the fourth chapters will focus on changes in participation in realized interest activities and in the area of the Trutnov region. Mapped will be individual school years from 2013/2014 to 2017/2018. It studies individual leisure activities and the whole Leisure center and their development over five years. In the last two years, they will also deal with the differences in the occupancy of the activities between girls and boys.

Keywords

Leisure time, Leisure activity, Organised leisure time, Older school age child, Leisure time center

OBSAH

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 VOLNÝ ČAS	10
1.1 Charakteristika a pojetí volného času.....	10
1.2 Funkce volného času	11
1.3 Historický vývoj pojetí volného času.....	12
2 VOLNÝ ČAS DĚTÍ A MLÁDEŽE A JEHO SPECIFIKA	15
2.1 Možnosti trávení volného času dětí a mládeže.....	15
2.2 Možné vlivy na volný čas dětí a mládeže	15
3 DÍTĚ STARŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU A JEHO ORGANIZOVANÝ VOLNÝ ČAS	19
3.1 Kdo je dítě staršího školního věku	19
3.2 Organizovaný volný čas v období staršího školního věku.....	20
3.2.1 Potřeby a nezbytnosti v organizovaných aktivitách ve volném čase dětí. 20	
3.2.2 Požadavky na pedagoga volného času pro děti a mládež	21
3.2.3 Současná doporučení pro organizovanou výchovu ve volném čase.....	23
3.3 Instituce, zařízení a organizace nabízející dětem staršího školního věku organizované volnočasové aktivity	23
3.3.1 Školní kluby.....	23
3.3.2 Střediska volného času, domy dětí a mládeže a stanice zájmových činností	24
3.3.3 Základní umělecké školy	25
3.3.4 Jazykové školy a jazykové kurzy.....	25
3.3.5 Další subjekty a organizace	26
3.4 Členění a průběh zájmových činností	26
3.4.1 Dělení dle obsahu zájmových činností	26
3.4.2 Členění dle forem činností.....	26
3.4.3 Činnosti podle druhů aktivity dětí	27
3.4.4 Struktura schůzek.....	27
3.4.5 Realizované výzkumy v problematice organizovaného volného času dětí staršího školního věku	27
EMPIRICKÁ ČÁST	29

4	PRŮZKUM PROMĚN ZÁJMOVÝCH ČINNOSTÍ DĚTÍ STARŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU	29
4.1	Užité metody práce.....	29
4.2	Cíl výzkumu	30
4.3	Hypotézy průzkumu	30
4.4	Charakteristika účastníků SVČ Trutnov	32
4.5	Charakteristika a popis zkoumaného zařízení.....	33
4.5.1	Aktuální aktivity nabízené dětem staršího školního věku při SVČ Trutnov	34
4.6	Vlastní analýza průzkumu	36
4.7	Výsledky šetření hypotéz	42
5	DISKUSE NAD VÝSLEDKY ŠETŘENÍ	44
	ZÁVĚR	47
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	48
	PŘÍLOHY	I

ÚVOD

„Volný čas tvoří nejdůležitější část našeho života.“

Denis Diderot

S tímto citátem slavného spisovatele a filozofa 18. století ráda souhlasím. I proto jsem si pro svou práci vybrala právě problematiku volného času dětí.

Volný čas si každý z nás představuje jako onu příjemnou dobu, kdy nic nemusíme, kdy máme hotové své každodenní povinnosti a zažehnány nepříjemné starosti. V dnešní uspěchané době je volný čas širokým a diskutovaným tématem a to nejen u dospělých, ale i u dětí a mládeže. Provází nás celý život a je na každém jedinci, jak s ním naloží. Můžeme ho použít k odpočinku, to ať pasivnímu, tak aktivnímu. Můžeme se při něm dokonce něco nového naučit, něco co sami chceme nebo potřebujeme. Můžeme se bavit.

Tak jako vše má i volný čas svá pravidla a rizika. Proto se rodiče čím dál více snaží o zkvalitňování volného času svých dětí tak, aby nedocházelo k rizikovému chování, které častokrát pramení právě z nudy, strádání či zvědavosti. Právě z těchto důvodů je pro děti a mládež nesmírně důležité kvalitní užívání jejich volného času. Můžeme tak nejen snižovat rizika sociopatologických jevů, ale rozvíjet je v jejich nadáních a zájmech. Volný čas děti často sdílí s přáteli, které si vybírají mimo jiné právě i podle jejich zájmů.

O tom, jak je prožíván volný čas dětí rozhoduje mnoho faktorů. Tato práce vám přiblíží pojmy organizovaný volný čas a zájmová činnost. Ukážeme si vývoj volného času až do dnešních dnů a budeme pozorovat, jak svůj volný čas děti rády tráví a jak se prožívání volného času těchto dětí během let mění. Poukážeme na zajímavé výzkumy v oblasti volného času.

TEORETICKÁ ČÁST

1 VOLNÝ ČAS

1.1 Charakteristika a pojetí volného času

Jako volný čas považujeme právě ten čas, kdy nic nemusíme. Člověk disponující tímto časem si sám svobodně může rozhodnout a zvolit jeho trávení podle svých potřeb a zájmů, například odpočinek, relaxaci, zábavu nebo rozvoj své osobnosti. Je to právě ten časový prostor, jež zůstává po splnění povinností a to jak školních, pracovních či jiných. (Babiaková, 2007) Kratochvílová definuje volný čas jako: „... čas na oddych, regeneraci psychických a fyzických sil, na relaxaci po skončení všech povinností, které vyplývají ze sociálních rolí každého člověka. Volný čas znamená prostor pro oddych, rekreaci, zábavu, společenské kontakty, pro seberealizaci, na základě vlastních potřeb a podle vlastních představ“. (Kratochvílová, 2004)

Volný čas lze pojmut a zkoumat z mnoha hledisek a vědních disciplín. Nejvýznamnějšími jsou sociologie, psychologie, pedagogika, filozofie. Mezi další disciplíny, kde hraje volný čas svou roli, je antropologie, zdravotnictví a hygiena, ekonomie a jiné. Sociologové se snaží o analýzu činností člověka v jeho volném čase. Psychologové se zaměřují na to, jak jedinec reaguje na danou činnost, co prožívá. Člověk k spokojenému a zdravému životu volný čas nepochybně potřebuje. Volný čas nám z hlediska pedagogiky volného času, dle Opaschowskeho, který zpracoval řadu výzkumů, naplňuje řadu potřeb. Ty přechází od základních fyziologických potřeb až na vrchol pyramidy, po potřebu seberealizace. Opaschowski je rozdělil do několika kategorií. Rekreace znamená uvolnění, spánek, odpočinek či osvěžení. Kompenzace nám napomáhá odstraňovat nebo nahrazovat frustraci z nedostatku a nezdaru pomocí lenošení, rozptýlení a potěšení. Výchova a vzdělávání jedince povedou k sociálnímu učení. Kontemplací rozumíme hledání smyslu našeho života a jeho plnění. Dalším pojmem je Komunikace, ta rozvíjí sociální kontakty, partnerství a vztahy. Potřeba participace znamená podílení se na vývoji a fungování společnosti. Integrace a akulturace značí potřebu stabilizace života, sebevyjádření pomocí sportu, umění a dalších dovedností. (Opaschowski, 1976)

Volný čas určitě nemůžeme vnímat jenom jako odpočinek a mezičas mezi povinnostmi. Jde především o čas sám pro sebe, zahrnující aktivní odpočinek, zábavu,

rozvíjení fyzických i sociálních schopností způsobem, jakým si sami dobrovolně vybereme. Vnímání volného času lze rozdělit na pozitivní a negativní. Dle Kominarece pozitivním vnímáním myslíme osobní svobodný čas, který prožíváme dle svého uvážení, to připomíná psychologické pojetí, vzhledem k důrazu na zážitek. Druhý směr je negativní, podle kterého je volný čas pouze čímsi jako výplní či zbylou chvílí mezi časem povinností a potřeb. Tento směr by mohl být považován za spíše sociologické pojetí. (Kominarec, 2003)

1.2 Funkce volného času

Kromě již zmíněné funkce naplňování lidských potřeb, uvádějí mnozí autoři ještě výčet dalších.

Jako funkce volného času považuje E. Kratochvílová zdravotně hygienickou, formativně výchovnou, seberealizační, socializační a preventivní funkci. (Kratochvílová, 2001) Jiný pohled na funkce volného času má například Čáp. Ten funkce vymezuje jako odpočinek, zábavu a rozvoj osobnosti. (Čáp, 1993)

Pokud mluvíme o zdravotně hygienické funkci, myslíme tím, že prožíváním volného času upevňujeme a podporujeme zdravý tělesný a duševní rozvoj osobnosti jedince či dokonce zlepšování jeho stavu. Tohoto docílíme kvalitním odpočinkem, střídáním povinné, spontánní a dobrovolné práce, změnou prostředí a zábavou. Tato doporučení platí pro osobnost v jakémkoliv věku, jelikož zdraví a psychická pohoda se věkem neomezují.

Formativně-výchovná funkce se zaměřuje na získávání informací, návyků, poznání, hodnot či postojů. Získat jich lze v mnoha oborech. Mohu zde příkladem uvést kulturu a společenský život, vědu, média, literaturu nebo techniku. Ve volném čase se můžeme setkat s těmito informacemi v médiích, různých kurzech, kroužcích a jiných výchovně- vzdělávacích organizacích a to jako jednotlivci nebo jako skupiny a společnosti. Získané informace nám slouží k procesu celoživotního vzdělávání a zdokonalování sebe sama. Formativně- výchovná funkce je však limitována věkem, zdravotním stavem, pohlavím a kulturou společnosti.

Uspokojovat své potřeby a zájmy a zároveň se rozvíjet a uplatnit nám umožňuje seberealizační funkce volného času, ta také podporuje rozvoj vztahu k sobě, zejména pak sebepoznání a sebevědomí, sebevyjadřování, sebeúctu, sebedůvěru, ale i sebekritiku.

Funkce socializační podporuje proces socializace, tedy adaptaci na určité sociální prostředí, kdy jedinec věnuje svůj volný čas aktivitám a činnostem v různých skupinách, ať už formálního nebo neformálního charakteru. Nabízí nám možnost vybudovat si vlastní adekvátní sociální status.

Nesporně důležitou funkcí je funkce preventivní, pomocí níž se předchází negativním a patologickým jevům ve společnosti. Prevence má při trávení volného času velký význam, zejména prevence primární. Učí člověka vyhýbat se rizikovým jevům, jakým by mohlo být například užívání návykových látek, vandalismus a další asociální chování, hráčství a podobně. Ministerstvo školství a tělovýchovy rozděluje prevenci na primární prevenci: „...veškeré konkrétní aktivity realizované s cílem předejít problémům a následkům spojeným se rizikovými projevy chování, případně minimalizovat jejich dopad a zamezit jejich rozšíření.“, (MŠMT, 2009, online) poté na sekundární, kterou charakterizuje jako: „...předcházení vzniku, rozvoji a přetrvávání rizikového chování. V tomto pojetí je sekundární prevence název pro včasnou intervenci, poradenství a léčení.“ (MŠMT, 2009, online) Babiaková uvádí, že terciární prevence zabraňuje opakování trestných či jinak negativních činů. Zaměřuje se na jedince, kteří již byli negativními jevy zasáhnuti. (Babiaková, 2007)

1.3 Historický vývoj pojetí volného času

Volný čas provází člověka a hraje v jeho životě značnou roli již odedávna. Možnosti volného času v dávných dobách byly ovlivňovány mnoha faktory. Jmenujme například úroveň poznání a inteligence jedince, jeho zájmy, aktivita a zdravotní stav. Dále také ekonomické a kulturní možnosti, v neposlední řadě také aktuální pojetí a „trendy“ trávení volného času ve společnosti. Podle archeologických nálezů můžeme soudit, že již v pravěku si lidé užívali času mezi povinnostmi. Mezi dochovanými předměty se našly právě takové, které nesloužily prakticky, tedy jako potřebné nástroje, nýbrž jako výrobky, sloužící ke hře či jiným volnočasovým aktivitám.

Pokud chceme znát první písemnou zmínku o prožívání volného času, musíme se podívat do časů Antiky, přesněji do starověkého Řecka. Švigová uvádí, že slavní řečtí filozofové, jakými byli Plátón, Thales Milétský, Aristoteles, se mimo jiné věnovali právě i zkoumání volného času. Došel k závěru, že volný čas by měl být využit jako čas k rozjímání, které nemá cíle a je vrcholem lidské blaženosti. Zažívat tyto pocity za tehdejších dob bylo výsadou vyšších vrstev. Vhodnými a ideálními aktivitami

v tomto období vnímal četbu, poslech hudby, komunikaci s přáteli a bližními, oblibě se těšily také sportovní hry, umění a relaxační činnosti (například návštěva lázeňských zařízení). Tato koncepce pojetí volného času se příliš od dnešních dob výrazněji nelišila. (Švigová, 1967)

V dobách středověku bylo volného času pro obyčejného rolníka mnohem méně, než máme dnes k dispozici my. Jejich volný čas se převážně „vyskytoval“ během významných církevních svátků a nedělí. Dle Verdona „obyčejní“ lidé trávili své volné chvíle převážně komunikací ve společnosti, tancem a veselicemi, společnými hostinami, návštěvami hostinců či taveren, rybolovem, hudbou a různými hrami. Oproti tomu šlechta měla volného času významně více. Mezi jejich volnočasové aktivity patřily například lov, hostiny a oslavy, plesy a bály, sporty (zastoupené především zápasy a turnaji), karetní a deskové hry, divadlo, hudba a jiné formy umění nebo také návštěva lázní (Verdon, 2003) Také uvádí příklad využití volného dne šlechty: *„Ráno odešla zámecká paní a panny z jejího doprovodu do blízkého lesíku, aby se tam pomodlily a potom natrhaly fialky a další květiny. Po mši a lehké svačce se paní se slečnami a přítomnými šlechtici vydali na procházku okolní krajinou. Bylo je slyšet, jak si prozpěvují. Po obědě a krátkém odpočinku nasedli všichni na koně a vyjeli se sokoly na lov. Potom se zastavili na louce, sesedli z koní, vyndali z košíků jídlo, jedli, pili, zpívali, tančili a zpátky do zámku nijak nespíchali. V zimě následovala ještě pozdní večere. V létě se jedlo dříve a po večeri si zámecká paní ještě vyšla na krátkou procházku. Potom se až do noci hrála koulená.“* (Verdon, 2003) Je tedy zřejmé, že se možnosti volného času šlechty a poddaných velmi lišily, hlavně z hlediska časového a ekonomického.

Za období renesance a humanismu, tedy v 14. - 16. století, se volnočasové aktivity těšily rozmachu. Do popředí se dostávalo umění, ať už výtvarné, hudební i dramatické, vědecké obory a sportovní vyžití. Vznikl tak nový pohled na volný čas i pro budoucí období.

Dalším významnějším posunem v dějinách byly doby po třicetileté válce (po roce 1648). Bohatší vrstvy obyvatel si počaly pořizovat první obydlí, které využívaly o volných dnech k odpočinku a relaxaci. Vznikaly první spolky, kluby, společnosti a kavárny ve větších městech. (Pávková a kol., 1999)

S nástupem průmyslové revoluce v 18. až 19. století se čas dělí na pracovní a mimopracovní. Pracovní čas byl vytěžen až na hranice možnosti člověka, čítal mnohdy až do 80 pracovních hodin týdně. Nebylo nijak výjimečné, že v chudých

rodinách pracovaly i děti. (Babiaková 2007) I přes tato fakta vznikají různorodá sdružení a spolky, kladou důraz na smysluplné využití volného času. Činnost zahajují charitativní spolky, tělovýchovné organizace, křesťanská sdružení. Tato sdružení věnovala pozornost jak dospělým, tak dětem. (Krystoň, 2003) Jako nejznámější a velmi vlivný spolek z této doby můžeme vnímat Skauting a Křesťanské sdružení mládeže, Sokol a Orel tělovýchovné jednoty.

Šerák uvádí, že ve 20. století byl kladen důraz na rekreaci a regeneraci, ten přerušovaly pouze mimořádné významné události, jako byly války a hospodářská krize. V časech války fungovala práce jako nutnost k překonání nedostatků. Od 60. let se společnost stále více stávala konzumní. (Šerák, 2005)

V dnešní době se lidé snaží žít život „naplno“ a uvědoměle, proto je mnohdy volný čas brán jako něco, co člověka zdržuje od úspěšného života. Charakteristickými znaky současnosti, které mají podle Važanského ovlivňovat kvalitu a kvantitu prožívání volného času, jsou vyšší příjmy, urbanizace a touha před ní občas uniknout, odreagovat se, motorizovanou, tedy možnost se kamkoli kdykoli dostat, hédonismus, egoismus, odstraňování tabuizovaných témat a v neposlední řadě také neustále se rozvíjející konzumní způsob života. (Važanský, 1992) Dnes vzrůstá volný čas a vede jak k jeho aktivnímu prožívání, tak i k prožívání pasivnímu. Volný čas je komercializovaný a stává se součástí masové kultury. Ta udává trendy, jak volný čas využívat. Záleží pak na každém z nás, jak se svým volným časem naložíme.

2 VOLNÝ ČAS DĚTÍ A MLÁDEŽE A JEHO SPECIFIKA

„Jestliže společnost zabezpečí kvalitní trávení volného času dětí a mládeže, urychlí tím rozvoj obecných i specifických schopností mladé generace a potlačí rozvoj negativních sociálních rysů.“ (Sak, 2000)

2.1 Možnosti trávení volného času dětí a mládeže

Děti a mládež mají v dnešní době velké možnosti, jak trávit svůj volný čas. Pokud pomineme instituce, kde svůj volný čas tráví pod vedením jiné osoby, (touto problematikou se budeme zabývat v další části práce) zbývají nám činnosti, které mohou děti vykonávat venku, doma či v jiných objektech.

Veselá nám rozděluje volnočasové aktivity na činnosti manuální, kde se jedná o ruční práce, můžeme jmenovat třeba šití neb různé vyrábění. Dalšími jsou činnosti fyzické, ty jsou velmi obsáhlé a zahrnují veškeré sportovní aktivity. Kulturně umělecké činnosti zahrnují například návštěvu kin a divadel, tak i hru na hudební nástroje. Jako kulturně racionální činnosti jmenuje četbu. Samostatné části činností tvoří hry, pasivní odpočinek a společenské činnosti, jako jsou například návštěvy. (Veselá, 1999)

2.2 Možné vlivy na volný čas dětí a mládeže

Člověku je jeho osobnost a individualita utvářena již v ontogenetickém vývoji. „Určité předpoklady si dítě přináší na svět už při svém narození. Jedná se o vrozené předpoklady, vlohy, které mohou být zděděné po předcích nebo získané v průběhu prenatalního vývoje. Již v okamžiku početí začínají na dítě působit vlivy prostředí, které je formují.“ (Pávková, Pavlíková, Hrdličková, 1999)

Dětská skupina je z hlediska společenského postavení „...charakteristická nesamostatným společenským postavením a velkou závislostí na rodině i společnosti. Vnitřní sociální diferencovanost je poměrně malá. Každé dítě vyrůstá v určitém prostředí, ve kterém se realizuje proces socializace, tj. přetváření dítěte z tvora převážně biologického v tvora společenského.“ (Babiaková, 2007)

Pro toto „přetvoření“ je zapotřebí činitelů, které naši osobnost formují a rozvíjejí. Každý z nás se těmito činiteli ve větší či menší míře setkal.

Arnošt Bláha rozlišuje tři prostředí, která mohou každého jednotlivce ovlivňovat a tvarovat. Prvním z těchto prostředí je rodina, ta rozvíjí člověku zejména city a emoce.

Dalším je škola, která má za úkol rozšířit rozumové schopnosti. Posledním ze tří prostředí je hřiště, právě tam dochází k rozvoji nejrůznějších dovedností a schopností, zde se jednotlivec setkává se svými vrstevníky, získává zkušenosti a utváří stejně, jako v předchozích se utváří jeho osobnost. (Bláha, 1947)

Pokud se podíváme na vliv rodiny k volnému času dětí a mládeže, můžeme zde vidět typické jevy. Například, že rodiče často přihlašují své děti do kroužků, které oni sami považují za správné, zábavné, poučné či pro dítě jiným způsobem vhodné. Obdobné je to i u rodin nějakým způsobem zaměřených, třeba rodinu s hudebními zájmy. Tatínek kapelník, maminka v dětství hrála na klavír a zpívala ve sboru. Pravděpodobnost, že jejich potomek započne studium na Základní umělecké škole, je zřejmá. Dítě má ve svých rodičích velké první velké vzory.

Škola pak nabízí různého množství kroužků a aktivit. Pro žáka je výhodné tyto kroužky navštěvovat z mnoha důvodů. Jsou levné (nebo zcela bezplatné), jsou v dosahu a často také s pedagogy, které žák osobně zná.

Také vrstevníci a přátelé zabírají velkou část v utváření názorů a postojů jedince. Ve volném čase lze tvrdit, že si mnohdy dítě vybírá kroužek podle doporučení svého kamaráda anebo se společně domluví, že budou navštěvovat kroužek spolu, jelikož to utváří velkou psychickou i sociální výhodu. Dítě se necítí odstrčené, nemusí se bát a stydět, když je obklopeno lidmi, které zná, třeba si i užije více legrace a má zastání a pomoc, pokud ji potřebuje.

Jiným nepochybným činitelem působícím na osobnostní vývoj dítěte mají hromadné sdělovací prostředky a informační technologie. V dnešních dobách tedy všechna média. Ta ovlivňují naše děti a mládež v dnešní době všude. Narážíme na ně již od útlého věku. Každý už jistě zaregistroval období, kdy bylo něco velkým „hitem“, každý to musel mít, jelikož se to „valilo ze všech stran“.

Představme si mladého jedince z města a jeho typický den, za který se setkává s médii hned několikrát a to cíleně i necíleně. Za jeho den se může setkat s novinami, plakáty, časopisy, billboardy, prospekty, hudba, televizí, internetem, rádiem, rozhlasem a mnohými dalšími, které jsem nejmenovala.

Dochází tak k neustálému vnímání nových i známých informací, reklam, nabídek a poptávek, názorů, které mají na dítě nezpochybnitelný účinek a dopad. Díky těmto technologiím si dítě může udělat svůj vlastní postoj a obrázek o tom, co by chtělo a bude ve svém volném čase dělat. Je tedy možné, že si své volnočasové aktivity vybírá

buď z informací od konkrétních lidí, nebo právě z médií, která, ať chceme nebo ne, určují co je „in“.

Klasickým příkladem je nedávná pohádka Frozen (neboli Ledové království). Mám za to, že snad každý viděl nějakou věc s dětmi toliko oblíbenou kouzelnou princeznou Elsou. Každá holčička chtěla vlastnit cokoli, co by bylo s motivem právě Ledového království. Propagace této veleúspěšné pohádky byla ohromná ve všech typech médií. I po necelých pěti letech od natočení filmu jsou hlavní hrdinové neustále velmi populární. Tento film se prolínal i do volnočasových aktivit, zejména u děvčat, jmenujme třeba zpěv, tanec, hru na hudební nástroj, dramatizaci, četbu a podobné.

Do dalších možných faktorů ovlivňování volného času můžeme zařadit finanční možnosti dítěte (rodiny). V nich vidím velký význam. V dnešní, dalo by se říci, konzumní a komerční době není zadarmo téměř nic. Podle magazínu *Moje Peníze* nás pro představu například stojí:

- Počítače 50 Kč/hodina;
- Matematický 30 Kč/ hodina;
- Keramický 800 Kč/ rok;
- Výtvarný 500 Kč/ rok;
- Mažoretky 800 Kč/ rok;
- Hudební obory 3000 Kč/rok.

(Moje Peníze 05/ 2008 in Měšec, online)

Tyto ceny rozhodně nejsou nejvyššími ve sféře volného času, liší se dle působiště, kvality, zájmu veřejnosti atd. Přijmeme - li fakt, že nutno připočítat cenu dopravy a dalších výdajů, příkladem vybavení a pomůcky, dojdeme k závěru, že (pedagogicky) řízený volný čas jistou finanční zátěží shledáváme.

Tak, jako vliv finanční situace, je i místo bydliště a okolí důležitým. Rodiče (v drtivé většině případů) nepřihlásí svého potomka do kroužku vzdáleného přes půl republiky. Hledají v místních institucích a možnostech. To se může zdát jako jisté omezení, jelikož Jedinec z Prahy vybírá ze stovek, ne-li tisíců nabídek pro trávení volného času, kdežto dítě z vesnice kilometry vzdálené od většího města se musí spokojit s tím, co je lokálně nabídnuto. I tak se ale nějaké možnosti naskýtají. Dnes se nachází v téměř každém městě instituce, zabývající se volnočasovými aktivitami pro děti.

Dnes již téměř každé české dítě navštěvuje jeden či více kroužků – organizovaných aktivit ve svém volném čase.

3 DÍTĚ STARŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU A JEHO ORGANIZOVANÝ VOLNÝ ČAS

„Specifickou zvláštností volného času dětí a mládeže je to, že z výchovných důvodů je žádoucí jeho pedagogické ovlivňování. Děti nemají dost zkušeností a poznatků, aby se správně orientovaly v různých oblastech zájmové činnosti, potřebují citlivé a nenásilné vedení a vhodně motivovanou pestrou nabídku činností, z nichž si dobrovolně vyberou.“ (Němec a kol., 2002)

3.1 Kdo je dítě staršího školního věku

Období staršího školního věku neboli pubescence. „...Období, které je snad z celého života nejdramatičtější a biodromálně nejzajímavější. Tělesná proměna, jejíž nejdůležitější součástí je pohlavní dospívání, by již sama o sobě stačila vychýlit psychickou rovnováhu a vynutit si novou integraci osobnosti, novou syntézu. Dítě (nebo to už není dítě? – je-li normální, tedy přinejmenším nechce už být dítětem) zároveň dělá pod vlivem školy velké pokroky v rozumovém vývoji, které mění jeho způsob nazírání na svět i na vlastní život.“ (Říčan, 2004)

Tímto obdobím si projde každý z nás. Obvykle se v literatuře uvádí mezi jedenáctým (dvanáctým) až patnáctým rokem života jedince v těchto letech dítě dospívá a to jak fyzicky, tak i po své psychické stránce. Přesný věk se však určit nedá, neboť každá osobnost dozrává a vyspívá jinou rychlostí a to ve všech směrech. (Gillernová, Malotínová, 1992) Můžeme jej, dle Langmeiera, dále dělit na prepubertu a pubertu. Puberta vrcholí dosažením reprodukčních schopností.(Langmeier, 1998)

Pubescence je významná v mnoha ohledech. Dochází k velkým psychickým i fyzickým změnám. Člověk roste, proměňuje se. Co se psychiky týká, vyskytuje se zde nestabilita emocí, nejistota, napětí a touha po dospělosti. Po emocionální a sociální stránce se shledáváme s takzvaným „vulkanismem“ (Příhoda 1977). Dotyčný jedná nevyváženě, může být hlučným, chtít přitahovat jakoukoli pozornost. Co ještě patří mezi typické znaky dospívání? Pavlas a Vašutová uvádí zhoršené sebeovládání, typickou kritičnost k sobě samému, ke svému okolí, ale nejvíce k autoritám, vztahovačnost, nestálost, konfliktovost a celkovou uzavřenost do sebe. Přidružené pak mohou být zhoršené výsledky v prospěchu či denní snění, únava a lpění na svém fyzickém vzhledu. (Pavlas, Vašutová, 1999)

3.2 Organizovaný volný čas v období staršího školního věku

3.2.1 Potřeby a nezbytnosti v organizovaných aktivitách ve volném čase dětí

Aby mohly organizované volnočasové aktivity probíhat, musí splňovat několik náležitostí.

Pávková ve své literatuře uvádí hned několik požadavků na realizaci výchovy, která však neprobíhá při vyučování. Díky jejich kvalitě lze posuzovat kvalitu daného výchovného působení.

Požadavek pedagogického ovlivňování volného času – můžeme chápat jako nezbytnou míru pedagogického citlivého vedení dětí k rozumnému užívání svého volného času. Každý má právo na příležitost k cílenému naplňování volného času.

Požadavek jednoty a specifčnosti vyučování a výchovy mimo vyučování – *„vymezuje společné plnění výchovného cíle, rozvoje osobnosti dítěte. V době mimo vyučování je tohoto cíle dosahováno specifickými prostředky. Princip požaduje i požadavek spolupráce pedagogů a předpokládá možnost kompenzace těchto dvou oblastí výchovy.“* (Pávková a kol. 1999)

Požadavek dobrovolnosti – je při těchto činnostech s dětmi velmi důležitým. Značí dobrovolnou účast dětí v aktivitách. Podstatné je, aby pedagog vytvořil takové podmínky, které budou dětem atraktivní a budou je bavit, povedou tedy k dobrovolnému přijímání od dětí, ty si poté nebudou připadány nuceny do činností. Základem je umění správné motivace, pestrosti a respektování přirozených potřeb dětí.

Požadavek aktivity – poukazuje na vedení dětí na podílu při plánování, přípravě, provedení i evaluaci činností. Podporujeme iniciativu, nápaditost, fantazie, ale také na samostatnost a participaci.

Požadavek seberealizace – zapojení všech dětí tak, aby mohly být uplatněny jejich vlohy a nadání, jelikož jedinec si potřebuje připadat důležitý, úspěšný.

To je vhodné zejména pro děti, které nejsou ve škole právě nejlepšími žáky, dochází zde k možné kompenzaci školních neúspěchů. Požitek z úspěchu zásadně ovlivňuje zdravý duševní vývoj dítěte.

Požadavek pestrosti, zajímavosti a přitažlivosti – se týká veškerého obsahu, metod a forem práce. Nabádá nás k jejich vhodnému střídání, rovnováze mezi organizovanými a spontánními činnostmi a respektování individuality dětských osobností, jejich zájmům a potřebám.

Požadavek odpočinkového a rekreačního zaměření – uplatňuje právo na odpočinek, relaxaci, uvolnění, také k načerpání duševních i fyzických sil.

Požadavek zájmového zaměření – prohlubuje, ukotvuje, kultivuje a rozvíjí dětské zájmy.

Požadavek citlivosti a citovosti – ukazuje pedagogovi na nutnost citlivosti k dětem a jejich vedení a motivování. Klíčovou hrají vytváření kladných emocí a zážitků.

Požadavek orientace na sociální kontakt – značí prožívání aktivit s jinými lidmi, cizími i známými. Potřebné je, aby byl každý přijímán a mít svou vlastní místo v kolektivu.

Požadavek efektivity – udává poměr mezi výdaji a efektivitou. Vyplyvá z dnešních společenských norem. Snažíme se co nejvíce přiblížit cílům tak, abychom jednali ekonomicky a racionálně.

Posledním je uveden Požadavek kvality a evaluace – Klademe si otázku: „Byly naplněny cíle mojí práce?“. Vnitřní evaluace slouží jako nástroj ke zlepšování svojí vlastní práce, vnější pak pro nadřízené. (Pávková a kol., 1999)

3.2.2 Požadavky na pedagoga volného času pro děti a mládež

„Pedagog volného času reprezentuje takový druh výchovného pracovníka, který je schopen výchovně působit v prostoru volného času všech věkových, sociálních, profesních, národnostních a náboženských vrstev a skupin.“ (Spousta, 1996)

„Podle výzkumu patří mezi nejúspěšnější pracovníky pedagogové ve věkovém rozmezí 31-50 let, kteří jsou fyzicky a psychicky ještě „neopotřebovaní“, ale získali již dostatek zkušeností a nepodléhají přitom ještě negativním důsledkům rutinního profesního stereotypu.“ (Spousta, 1996)

Spousta také upozorňuje, že uplatnění pedagoga volného času je velmi široké. Realizuje se ve výchovně vzdělávacím a kulturním ovlivňování dětí a mládeže, v mediích, ve zdravotním, tělovýchovném a sportovním okruhu, v oblasti gastronomie, cestovního ruchu či techniky. Zastává role diagnostika, stimulátora, animátora, satisfaktora, koordinátora, integrátora, organizátora a poradce, administrátora, dramaturga, reedukátora, konzultanta, katalyzátora a vědeckého pracovníka (Spousta, 1996)

Podle zákona ze dne 24. září 2004 a jeho změnách po roce 2012 o pedagogických pracovnících § 17 získává pedagog volného času odbornou kvalifikaci:

„a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na pedagogiku volného času nebo sociální pedagogiku,

b) vysokoškolským vzděláním podle § 7 až 12 s výjimkou § 11,

c) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání zaměřeném na pedagogiku volného času nebo vychovatelství nebo sociální pedagogiku,

d) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením jiného akreditovaného vzdělávacího programu než podle písmene c) a vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku volného času nebo sociální pedagogiku nebo vychovatelství, nebo studiem pedagogiky,

e) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu střední odborné školy v oboru vzdělání zaměřeném na pedagogiku volného času nebo vychovatelství, nebo

f) středním vzděláním s maturitní zkouškou a vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku volného času nebo vychovatelství, nebo studiem pedagogiky.“ (MŠMT, 2012 online)

Dnešní ideální pedagog volného času by tedy měl být (muž) mezi 30-50 lety, nejlépe s vysokoškolským vzděláním, morálně i trestně bezúhonný, vyrovnaný, oplývající vhodnými vlastnostmi, kupříkladu empatií, flexibilitou, vytrvalostí, nápaditostí, hravostí, angažovaností, s citem pro zodpovědnost a spravedlivost a mnoha dalšími. Měl by být milý, dítěti (potažmo i rodičům) sympatický. Rousseau připomíná důležitost důvěry mezi dítětem a vychovatelem, která spočívá na autoritě rozumu a vzájemném respektování. (Rousseau in SPN, 1967)

3.2.3 Současná doporučení pro organizovanou výchovu ve volném čase

Pávková doporučuje jako žádoucí formu práce skupinovou formu, avšak takovou, kdy je pedagog ještě schopen věnovat se dětem individuálně. Nedoporučuje příliš hromadných forem práce. S dnešní dobou přichází i potřeba zařadit do kolektivu jedince se specifickými potřebami. Celkově jsou vhodnější skupiny heterogenní, nežli homogenní.

Prostor a význam získávají spontánní volnočasové aktivity, které nabízí pestrost a svobodu.

Dobrych výsledků se těší učení zážitkem, práce v terénu a venku, tvořivé hry a dramatika. (Pávková, 2014)

„Z hlediska profesní přípravy vychovatelů a pedagogů volného času je kladen důraz na zvyšování kvalifikace se snahou o postupné získávání vysokoškolského vzdělání a zvýšení úrovně vědomostí a dovedností v oboru zájmové specializace. Významné je i dopracování systému dalšího vzdělávání.“ (Pávková, 2014)

3.3 Instituce, zařízení a organizace nabízející dětem staršího školního věku organizované volnočasové aktivity

Tato podkapitola se bude věnovat nabídce organizovaných volnočasových aktivit, které mají děti staršího školního věku možnost navštěvovat. Popíše zde instituce a organizace, zajišťující mimoškolní výchovu, mimotřídní výchovu a zájmovou činnost dětí staršího školního věku. Jelikož se v této práci zabývám proměnami volnočasových aktivit, zmíním tu i několik zajímavých údajů právě toho, jak se jednotlivá zařízení v průběhu let měnila.

3.3.1 Školní kluby

Školním klubem rozumíme obdobu školní družiny, kterou navštěvují děti druhého stupně základních škol a víceletých gymnázií. Řídí se školním vzdělávacím plánem a svým vlastním plánem činnosti a provozním řádem. Zpravidla se školní klub provozuje buď ráno před vyučováním, nebo po jeho skončení. O děti se zde stará vychovatel/vychovatelka, která musí splňovat podmínky, které jsem již výše uvedla v požadavcích na pedagoga volného času. Ideálně by se činnosti měly volit tak, aby docházelo k naplňování potřeb dětí a jejich zájmům. Důraz je kladen spíše

na samostatnost dětí. Školní klub působí nejen jako zařízení pro vyžití ve volném čase, ale také jako určitá prevence sociálním a patologickým jevům. Činnost může být pravidelná i nepravidelná. Pro žáky je školní klub samozřejmě nepovinný a zcela dobrovolný, žáci se přihlašují zápisovým lístkem. Historie školních klubů sahá do minulého století. Počty školních klubů se dle databáze MŠMT rozrůstají, tyto počty se udávají nikoli za kalendářní rok, nýbrž za rok školní. Ve školním roce 2012/2013 jsme v České republice měli 526 školních klubů, kdežto ve školním roce 2016/2017 u nás existovalo již 591 těchto zařízení. Rozdíl je tedy 65 školních klubů, které během tří let přibyly. Oproti tomu procento podílu počtu žáků, základních škol či víceletých gymnázií se nijak výrazně neliší a pohybuje se v průběhu těchto let neustále okolo 12,5%. (MŠMT, 2017 online)

3.3.2 Střediska volného času, domy dětí a mládeže a stanice zájmových činností

Tato zařízení si dávají za cíl realizovat zájmové činnosti dětem, vést a motivovat je k osobnímu rozvoji, smysluplnému a kvalitnímu trávení volného času tak, jak si dotyčný jedinec sám ze své vůle zvolí. Nabízí dostatek aktivit dětem se všemi různými druhy zájmů, provádí je v bezpečném prostředí pod vedením zkušených lektorů, vedoucích, pedagogů volného času. Jak Němec uvádí, organizují pravidelnou zájmovou činnost, kterou si můžeme rozdělit do pěti různých oblastí a to na společenské vědy, přírodní vědy, estetické výchovy, techniku, tělovýchovu a sport. Jedná se o kluby, kroužky, soubory, skupiny a další. Všechny tyto instituce také zařizují různé akce, jako například soutěže, zábavy, prázdninové akce a tábory, setkání, zájezdy a jiné krátkodobé akce. (Němec, 2002)

Činnosti jsou rozděleny podle různých kritérií, třeba dle věku, pohlaví (v dnešních dobách ne tak striktně) času konání a trvání, úrovně dovedností atd. Kroužky probíhají pravidelně a vede je zpravidla tatáž osoba či více osob po celý školní rok. Opět se tato zařízení řídí vzdělávacím plánem a děti jsou oficiálně přihlašovány. I zde nám portál MŠMT nabízí zajímavá čísla ohledně počtů zařízení a dětí jich navštěvujících. Roku 2014/2015 působilo v České republice 312 středisek volného času, které pravidelně navštěvovalo 272 744 účastníků, ve školním roce 2016/2017 to čítalo 321 středisek volného času se svými 296 248 pravidelnými účastníky. Toto číslo tedy vzrostlo o 10,4%, což dokazuje, že takzvané kroužky se těší čím dál větší oblibě. (MŠMT, 2017 online)

3.3.3 Základní umělecké školy

Základní umělecké školy poskytují svým žákům vzdělání v uměleckých či estetických oborech, zejména v oblasti hudby, výtvarného působení, tance a dramaturgii. Dříve byly známé pod pojmem „Liduška“ což bylo slangovým názvem pro Lidovou školu umění. Z historického hlediska nahradily („podomní“) soukromé učitele hudby. Jelikož i Základní umělecké školy spadají pod Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy musí vést potřebnou dokumentaci a mít vzdělávací plán i pedagogické pracovníky. I přes vyšší náklady na docházku (nástroje, školné, materiály, popřípadě dojíždění) jsou tyto instituce velmi oblíbené. Žáci sem nastupují zhruba v 7-8 letech. V námi zkoumaném životním období, většinou dokončují první cyklus, který trvá 7 let a po absolventské práci či koncertu mohou pokračovat do cyklu druhého, který trvá 4 roky. Docházka je pravidelná. Přijetí je na základě přijímacích zkoušek, kde učitelé mohou zkoumat žákovi předpoklady pro studium. Student si může zvolit obor, který ho zajímá a do kterého je přijat. Výuka probíhá buď individuálně, nebo skupinově. Koncem školního roku probíhají postupové zkoušky, na základě kterých je dítě přeřazeno do dalšího ročníku. Ve většině uměleckých škol je běžné dostávat pololetní i závěrečná vysvědčení. Pro žáky je každoročně připravováno mnoho soutěží, akcí, vernisáží, výstav, vystoupení, koncertů a výletů. V České republice nalezneme dle portálu Umělecká škola na 477 Základních uměleckých škol a to jak soukromých, tak i veřejných. (Základní umělecké školy, 2018 online)

3.3.4 Jazykové školy a jazykové kurzy

Podle internetových stránek Jazykovky se v České republice nalézají 454 soukromých i veřejných jazykových škol, které nabízejí výuku cizích jazyků v různých úrovních a různých stylech a přístupech výuky. Nejčastějším vyučovaným jazykem je anglický, německý, ruský, francouzský a španělský jazyk. (Jazykovky, 2018 online) Tyto instituce zajišťují výuku a přípravu na studium jak jednotlivcům, tak i různě velkým skupinám. Rozlišovat jednotlivé kurzy lze dle úrovně pokročilosti, časové náročnosti, zaměření, pravidelnosti a mnoha dalších aspektů. Povinností vést dokumentaci se liší veřejná jazyková škola od soukromé, stejné je to s pedagogickým pracovníkem. Mnoho lidí může upřednostnit rodilého mluvčího před českým pedagogem.

3.3.5 Další subjekty a organizace

Subjektů a organizací zajišťujících organizované aktivity ve volném čase dětí staršího školního věku je nespočet. Němec například uvádí dětské domovy, domovy mládeže, církevní a náboženská společenství, různé komerční i nekomerční organizace. (Němec, 2002)

3.4 Členění a průběh zájmových činností

Němec popisuje zájem jako osobní vlastnost, která vyjadřuje určitý vztah k činnosti, jevům či předmětům a člověk jim dává zvláštní význam. Má snahu po kontaktu s jeho zájmem, chce si ho užívat, ovládat, zdokonalovat se v něm. Tyto činnosti jsou vždy v těsné spojitosti s citovými prožitky. (Němec, 2002)

Dle výzkumu v naší zemi se ukázalo, že „... *Dívky mívají širší rozsah zájmů, kdežto chlapci se koncentrují spíše na jeden nebo na dva zájmy, které jsou však hlubší a intenzivnější.*“ (Ledecká, Štorbachová a Uhlářová, 1991 in Pávková 1999)

Zájmové činnosti plní funkci výchovnou i vzdělávací., podněcují a podporují snaživost, rozvíjí samostatnost, podporují seberealizaci a pomáhají k širšímu uplatnění v životě. (Pávková, 1999)

3.4.1 Dělení dle obsahu zájmových činností

- Vědeckotechnické a vědecké činnosti- biologie, mineralogie, modelářství;
- Technicko praktické- zdokonalování manuální zručnosti, vaření;
- Společenskovední- historie, jazyky;
- Přírodovědné- chovatelství, pěstitelství;
- Estetickovýchovné- výtvarné, hudební a literárně- dramatické činnosti;
- Tělovýchovné, sportovní a turisticky zaměřené - jednotlivé sporty.

3.4.2 Členění dle forem činností

- Pravidelné, organizované činnosti- kroužky, oddíly, kluby, soubory;
- Pravidelné s individuálním charakterem- hra na hudební nástroje, výuka cizích jazyků;

- Příležitostné, organizované- jednorázové, nejčastěji lyžařské, plavecké, cyklistické a jiné kurzy;
- Příležitostné individuálního charakteru- poslech hudby, sledování medií, výlety a akce (Němec, 2002).

3.4.3 Činnosti podle druhů aktivity dětí

- Receptivní- dítě se účastní jako pozorovatel nebo posluchač;
- Aktivně tvořivé- Zapojení dětí do činností (Němec, 2002).

3.4.4 Struktura schůzek

Pávková zajímavě popisuje průběh pravidelných zájmových schůzek. Zahájení schůzky může připomínat začátek vyučování, probíhá prezence, přináší začátek soustředění. Vytvořením společné atmosféry děti naladíme na práci. Motivace činností se často promítá už ve vytváření atmosféry. Vlastní činnost se snaží naplňovat cíle, zpravidla trvá nejdéle. Závěrem schůzky je vhodné seznámit děti s programem příštího setkání. Shrnutí průběh a výsledky schůzky a prohloubení nově nabytých vědomostí. (Pávková, 1999)

3.4.5 Realizované výzkumy v problematice organizovaného volného času dětí staršího školního věku

I na toto téma existuje několik průzkumů různých autorů či organizací. Zajímavým shledávám široký výzkum projektu Klíče pro život, nese název Hodnotové orientace dětí ve věku 6-15 let. Ten rozděluje děti na skupiny 10-12 a 13-14 let. Právě skupina od 10- 12 let prý navštěvuje kroužky v nejhojnějších počtech ze všech zkoumaných. Oproti tomu skupina 13- 14 let kroužky opouští. „ ...už je to vlastně moc nebaví, dosud navštěvované aktivity už pro ně nejsou úplně „IN“, pokud zůstávají, tak spíše ve sportovních oddílech, kde je možné měřit jejich výkonnost a stále se posouvat.“ (NDIM, 2011) Není tomu však tak, že by na kroužky nechodili, nýbrž je spíše střídají, často kvůli vlivu kamarádů, bez hlubšího zájmu. Z Výzkumu vyplynulo, že respondenti ve věku 10- 15 let (zahrnuje tedy i starší školní věk) navštěvují organizované volnočasové aktivity v tomto pořadí: Sportovní a pohybové aktivity (přes 70% dotazovaných), Hudební a dramatické aktivity (nad 30%), Vzdělávací aktivity (více, než 20%), Výtvarné a rukodělné aktivity (okolo 20%),

Turistické aktivity (kolem 15%), Technické aktivity (nad 10%), Přírodovědné aktivity (přibližně 5%), Ostatní (pod 5%). Děti pak nejčastěji pravidelně dochází na 1-2 kroužky. Rozdíly mezi dívkami a chlapci můžeme vidět v návštěvnosti jednotlivých kroužků, u obou pohlaví sice vedou sportovní aktivity, avšak zatímco chlapci mají na druhém místě aktivity technické, dívky hudební a dramatické. Dívky pak téměř nejeví zájem o technické a ostatní aktivity, kdežto chlapci o aktivity přírodovědné. Celkově se preference obou pohlaví (vyjma sportu) dosti liší. Pokud se bavíme o důvodu jejich docházení na kroužky, nejčastěji uvedli kamarády a zábavu. (NDIM, 2011,)

Dalším výzkumem, je výzkum Českého zdravotnického fóra (ČZF). To jej realizovalo roku 2013 (tedy o dva roky později, než Klíče pro život). Přichází s výsledky, že se děti od kroužků a tréninků „přesouvají“ domů k počítačům. Až 90% žáků počínaje věkem v páté třídě (cca 10- 11 let) tráví svůj volný čas u počítače a to alespoň hodinu až dvě denně. „Zatímco ve věku 10 let chodí na trénink nebo kroužek téměř každý žák, ve věku 15 let je to už jenom polovina.“ (ČZF in Rodina, 2013, online)

EMPIRICKÁ ČÁST

4 PRŮZKUM PROMĚN ZÁJMOVÝCH ČINNOSTÍ DĚTÍ STARŠÍHO ŠKOLNÍHO VĚKU

4.1 Užité metody práce

Vzhledem k množství zpracovávaných dat, použiji v praktické části metodu kvantitativního výzkumu. Kvantitativní metoda se, jak P. Gavora uvádí, zaměřuje na velká zkoumaná data.

Pro svou práci volím analýzu dat, získaných z archivu SVČ Trutnov, jde o počty členů jednotlivých organizovaných volnočasových aktivit. Při kvantitativní obsahové analýze dat se výsledky se jednotlivé prvky matematicky zpracovávají, následně se určuje pořadí. Postup této metody začíná vymezením základního souboru, který se dané problematice týká, významové jednotky, stanovení analytických kategorií kvantifikaci a nakonec interpretaci výsledků. „*Na konci etapy sběru výzkumných údajů má pozorovatel k dispozici všechny údaje, které chtěl zjistit. V další etapě je zpracovává. Skončila práce v terénu, začíná práce „na stole“.*“ (Gavora, 2008) Mám k dispozici data z terénu (SVČ). Údaje se elektronicky zpracují do elektronické databáze, zaznamenávají do tabulek či grafů, kdy je potřeba dbát zvýšené pozornosti, aby nedošlo k chybám. (Gavora, 2008)

Nejprve si stanovíme výzkumný problém a cíl práce. Následně vyvodíme vhodné hypotézy – vědecké předpoklady o dvou proměnných, uzpůsobené tak, aby se je dalo empiricky ověřit. Hypotézy můžeme uznat za (pravděpodobně) pravdivé či nepravdivé. Tyto hypotézy budeme ověřovat a zhodnocovat. (Gavora, 2008). Poté bude popsána diskuse nad výsledky šetření, možné okolnosti vedoucí závěru hypotéz. Důležitý je jakýkoli závěrečný výsledek hypotézy. (Olecká, Ivanová, 2010)

Zájemci (jejich počty) jsou zkoumání pomocí archivu SVČ Trutnov. Výsledky jsou pak zpracované a vyhodnocené. Jako nepříznivé můžeme v této metodě shledat fakt, že výsledky nemusí dokázat problém řešit do hloubky. (Olecká, Ivanová, 2010)

Součástí výzkumu jsou, jak jsem již psala, data z archivu SVČ. Ta jsou absolutně anonymní, V přílohách můžeme pozorovat tabulky s počty přihlášených frekventantů na zájmové činnosti za jednotlivé zkoumané roky. Data mi z archivu předal ředitel SVČ Mgr. Khol, který mi následně poskytl i rozhovor, který mi pomůže

při závěrečné diskusi nad výsledky šetření. Toto interview budu, dle charakteristiky Chrástky, nestrukturované, připomínající přirozenou komunikaci, s větší možností upřímnější a bezprostřednější odpovědi. Otázky budou kladeny postupně, počínaje těmi obecnějšími. (Chrátka, 2016)

4.2 Cíl výzkumu

Jak se mění či nemění obsazenost organizovaných volnočasových aktivit v průběhu pěti let, počínaje školním rokem 2013/2014, u dětí staršího školního věku?

Cílem empirické části je prozkoumat a definovat proměny realizovaných volnočasových aktivit, přesněji zájmových činností dětí staršího školního věku, tedy dětí mezi 12 – 15 rokem života a to v oblasti Trutnovska. Budeme sledovat změny v počtu přihlášených v jednotlivých kroužcích odvětvích i změny celkových počtů frekventantů Střediska volného času Trutnov obecně. U posledních dvou zkoumaných let se budu soustředit také na rozdíly v obsazení zájmových činností mezi dívkami a chlapci. Průzkum se týká doby počínající školním rokem 2013/2014 a končící školním rokem 2016/2017.

4.3 Hypotézy průzkumu

Hypotéza 1 – Počet dětí přihlášených v SVČ roste.

Hypotéza bude pokládána za platnou, pokud se při průzkumu dat prokáže, že procenta dětí, které se přihlašují do SVČ Trutnov, každým rokem stoupají.

I v dnešní době, kdy děti stále více dávají přednost počítačům a přátelům před organizovanou činností, mají zájmové činnosti ve volném čase značný podíl. Národní institut dětí a mládeže vydal publikaci shrnující výzkumy týkající se hodnotových orientací dětí ve věku od 6 do 15 let, z jejich výzkumu vyplynulo, že 74% těchto dětí navštěvuje alespoň jednou týdně nějaký kroužek. (NIDM, 2012)

Střediska volného času se, dle již uskutečněných výzkumů, neustále rozrůstají a to jak v počtech samotných středisek, tak i v počtech přihlášených dětí. Svědčí o tom například statistika MŠMT, kdy vyplynulo, že od školního roku 2014/2015 do 2016/2017 se počet středisek zvýšil z 312 na 321 a číslo přihlášených dětí se za pět let navýšilo o 10,4%. (MŠMT, 2017, online).

Hypotézu 1 ověří data celkových počtů přihlášených dětí během let (viz. přílohy a *Graf 1*).

Hypotéza 2 – Každým pozorovaným rokem jsou nejobsazovanější zájmové činnosti v oboru Sport a outdoor.

Hypotéza 2 bude platnou, pokud každý zkoumaný rok počty dětí navštěvující sportovní a outdoorové zájmové činnosti jednotlivě procentuelně převýší obory Tanec, Hudba a drama, Technika a Rukodělné obory minimálně o 5%.

Hypotéza vznikla na základě výzkumů v práci Terezy Pauknerové, která se zabývala strukturou volného času dětí na druhém stupni ZŠ v roce 2015. I zde byl vyhodnocen jako nejnavštěvovanější sportovní obor kroužků a to jak u dívek, tak u chlapců, na druhém místě pak nacházíme kroužky hudebního zaměření. (Pauknerová, 2015) Světově se touto problematikou zabíral výzkum společnosti GE Money Bank z roku 2009, vyplynulo, že děti nejvíce volí sportovní činnosti ve svém volném čase a to obě pohlaví. Každé ale navštěvuje jiný typ sportu. Zatímco chlapce láká nejvíce fotbal, hokej a tenis, dívky se zajímají o aerobik, plavání či gymnastiku. (GE Money Bank in Zkola, 2009, online)

Hypotézu 2 ověří získaná data o počtech přihlášených dětí z jednotlivých oborů a let, zpracovaná v *Grafu 2*

Hypotéza 3 – Počet přihlášených dívek během dvou let převyšuje počet přihlášených chlapců.

Třetí hypotézu můžeme zhodnotit jako platnou, v případě, že počty dívek, přihlášených do SVC Trutnov ve školních rocích 2016/2017 a 2017/2018 převýší počty přihlášených chlapců.

Tato hypotéza vznikla na základě výzkumu Martiny Koritarové z roku 2017, výsledky uvádí, že dívky pravidelně navštěvují dva a více kroužků, chlapci v průměru nejvíce dva. Ze sta procent respondentů uvedlo 9,87% dívek, že nenavštěvuje žádný kroužek, tutéž odpověď uvedlo 15,35% chlapců. (Koritarová, 2017)

Hypotézu 3 prověří data o počtech dívek a chlapců za jednotlivé roky, zpracovaná v *Grafu 5*.

Hypotéza 4 – Chlapci jsou během posledních dvou let nejvíce přihlašováni na činnosti v oboru Sport a outdoor.

Čtvrtá hypotéza bude brána za platnou v případě prokázání toho, že v každém zkoumaném školním roce bude nejvyšší počet přihlášených chlapců v oborech zaměřených na sportovní a outdoorové zájmové činnosti a to alespoň s rozdílem 5 %.

Národní institut dětí a mládeže zveřejnil také výzkum týkající se preferencí jednotlivých oborů zájmových činností. Chlapci uvedli sportovní a pohybové aktivity jako nejvíce vyhledávané (více než 80% dotázaných chlapců). (NDIM, 2012) Podobného výsledku dosáhla ve své práci i již zmíněná Koritarová, ta v roce 2017 zaznamenala sportovní, pohybové a turistické aktivity taktéž jako nejvyhledávanější s cca 78% zájmem chlapců. (Koitarová, 2017)

Hypotézu 4 otestují data o počtech přihlášených chlapců během jednotlivých let zpracovaná v *Grafu 4*.

Hypotéza 5 – Dívky se během posledních dvou let nejvíce přihlašují na aktivity v oboru Sport a outdoor.

Pátá hypotéza průzkumu bude chápána jako platná, pokud počty dívek ve školních rocích 2016/2017 a 2017/2018 budou nejvyšší v oboru Sport a outdoor, alespoň s 5% rozdílem. Dívky v dostupných výzkumech nejsou jednoznačně zaměřeny pouze na sportovní a outdoorové aktivity, jejich zájem je rozložen i do dalších oblastí, jako jsou například hudba, výtvarná umění či tanec. Nicméně sport se drží na vrcholu jejich zájmu. I zde zmíním výzkum NDIM, zde více než 60% dívek uvedlo, že navštěvují sportovní a pohybové aktivity. (NDIM, 2012)

Hypotézu 5 ověří informace o počtech přihlášených dívek za dva školní roky, zpracované v *Grafu 3*.

Počty dětí staršího školního věku v SVČ Trutnov i v jednotlivých odvětvích jsou pro každý zkoumaný školní rok vypsány v přílohách.

4.4 Charakteristika účastníků SVČ Trutnov

V Trutnově nalezneme osm základních škol, které mohou děti staršího školního věku navštěvovat, je tedy možné očekávat, že pokud dítě z vesnice či města, blízkého Trutnovu zde navštěvuje základní školu, bude zde navštěvovat i volnočasové aktivity. SVČ Trutnov navštěvují děti z Trutnova i blízkého okolí – sousedních měst a vesnic,

jako jsou například Radvanice, Vlčice, Nový Rokytník, Bohuslavice, Petříkovice a další. Jak již bylo řečeno, zájemci jsou z měst i vesnic a různých sociálních i etnických skupin. Frekventanty jsou, dle Mgr. Khola zejména česky mluvící děti, SVČ navštěvují i děti z původně asijských rodin, které v Trutnově a okolí pracují. Očekáváme, že největší zastoupení tvoří žáci ZŠ R. Frimla, která se, na rozdíl od ostatních škol nachází fyzicky přímo vedle SVČ, děti tedy nemusí složitě nikam docházet.

Pozorujeme dívky i chlapce od 12 do 15 let. Jsou dobrovolně přihlášení na různé zájmové činnosti ve SVČ Trutnov, které jsou určeny pro jejich věkovou kategorii. Přihlášky mají možnost odevzdávat vždy do konce října, nově se lze na jednotlivé aktivity přihlašovat i na internetových stránkách střediska. Přihlášení je platné po zaplacení pololetního poplatku, který nejčastěji čítá okolo 500 Kč za pololetí.

4.5 Charakteristika a popis zkoumaného zařízení

Průzkum probíhal ve Středisku volného času, Trutnov. Toto středisko je příspěvkovou organizací Města Trutnova. „Cílem SVČ Trutnov je hledání možností, jak se stát otevřeným zařízením s pestrá a kvalitní nabídkou alternativ pro smysluplné využívání volného času široké veřejnosti.“ (SVČ Trutnov, 2015 online) Za cíl si také organizace dává naplňovat volný čas dětí a dospělých zájmovými činnostmi hned v několika oblastech. O aktivity se stará tým kvalifikovaných zaměstnanců, který v současné době čítá čtyři pedagogy a několik externistů. Středisko se zaměřuje na výchovu ve volném čase dětí, mládeže i dospělých. Jedná se o činnosti pravidelné, příležitostné, jednorázové, o rekreační činnosti, příměstské a letní tábory. Snaží se o spolupráci s jinými školami, médii, neziskovými organizacemi, komerčními i dalšími subjekty. Do programu je zavedena i primární sociální prevence formou výukových programů či zážitkové pedagogiky. Organizace pořádá několik akcí ročně, soutěže nevyjímaje. (SVČ Trutnov, 2015 online) Středisko volného času v Trutnově je velmi oblíbeným, rozrůstajícím se subjektem s dlouholetou tradicí.

Zájmové činnosti organizace dělí do pěti odvětví. Jsou to Tanec, Sport a outdoor, Technika, Hudba a drama a činnosti Rukodělné. Celkem středisko nabízí čtyřicet jedna různých kroužků, klubů skupin apod. Schůzky se ve většině případů konají jednou týdně a doba trvání činí hodinu a půl, ceny jsou individuální, nejčastěji pak kolem 500 Kč na pololetí. Využíváno je jak samotného střediska, tak i různých

jiných budov po městě Trutnově. Zvláštností je i to, že SVČ Trutnov organizuje zájmové činnosti i externě na školách v okolí města, příkladem v Bernarticích, Batňovicích a Radvanicích. Našeho mapování se však týkají následující aktivity.

4.5.1 Aktuální aktivity nabízené dětem staršího školního věku při SVČ Trutnov

1. Odvětví Sport a outdoor

- Bokouš – Všestranný kroužek zaměřený na hry, rozvoj obratnosti a spolupráce;
- Rytíři – Skupiny hráčů pálkových her, jakými jsou například baseball, softball, t-ball, důraz kladen na rozvoj herních dovedností, vytrvalosti, obratnosti a postřehu;
- Ter- Mix III. – Zdokonalování lezeckých schopností na horolezecké stěně a cvičných kamenech, občasně se konají výlety do skal;
- Florbal – mladší – Halový sport na rozvoj pohybových schopností, kondice, koordinace a týmové hry;
- Florbal- starší;
- Stolní tenis I. – Trénink nejen sportovního nadání, ale i správné metodiky a pravidel hry.

2. Tanec

- Naila II. – Výuka orientálních tanců, jejich jednotlivých prvků i choreografií;
- Uprockers – Tento kroužek děti seznamuje s moderními tanečními styly break dance, locking, looping a house. Zařazeny jsou i akrobatické prvky a choreografie;
- Rodeo I. – Nácvik Western stepu, country tance a line dance;
- Rodeo II. – Totéž jako Rodeo I., určeno však pro pokročilé;
- Sarra – juniorky- Návivky sestav pro mažoretky a roztleskávačky, gymnastická i baletní průprava;
- TS Angeles – junioři – Taneční oddíl zaměřený na moderní styl tance, show dance, pom pomy a show art;
- Ice dancers- starší – Tanec zaměřený na hip hop, break dance, dancehall a house dance.

3. Technika

- Hvězdář – Tento zájmový útvar se koná jednou za čtrnáct dní. Děti se dozvídají zajímavosti o astronomii, kosmonautice, součástí jsou i návštěvy hvězdáren;
- Železniční modelářství – Postupy, které vedou děti k sestavení vlastního modelu od nákresu až po sestavení, barvení atd;
- Plastikové modelářství – Stavění plastikových modelů letadel, bojové techniky, cílem je podpora zručnosti, důslednosti a trpělivosti;
- Výtvarná fotografie – pokročilí – Účastníci se setkávají se světem profesionální fotografie a technik.

4. Rukodělné

- Textilní tvorba – Součástí setkání se práce s různými technikami v textilní tvorbě, jako jsou šití, barvení, tkaní a mnoho dalších;
- Keramika- džbánky – Je určeno pro pokročilé, kteří s keramikou mají nějaké zkušenosti.

5. Hudba a drama

- Divadlo – mladší – Výuka dramatizace, hry v rolích;
- Tvůrčí psaní – Jedná se o vyprávění příběhů hrou, tvoří se texty;
- Kytara začátečníci – Určeno pro ty, kdo chtějí umět hrát základní akordy a písně k posezení;
- Kytara pokročilí – Stejně zaměření jako Kytara začátečníci, avšak určeno pro pokročilé;
- Bubnování – Bubnování je novinkou v SVČ Trutnov, hra, improvizace, rytmická cvičení.

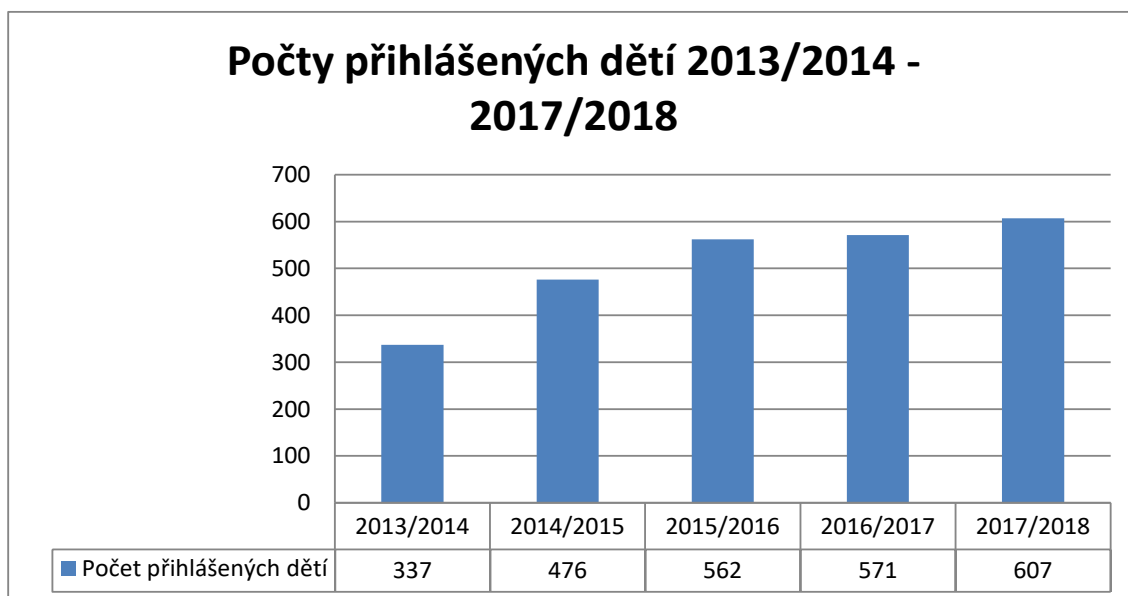
6. Zájmové činnosti pořádané střediskem na školách

- ZŠ a MŠ Bernartice Keramika;
- ZŠ a MŠ Bernartice Sportovní kroužek – Všestranně zaměřený sportovní kroužek;
- ZŠ a MŠ Bernartice Základy němčiny;
- ZŠ a MŠ Bernartice Fotbal;
- ZŠ a MŠ Bernartice Florbal.

4.6 Vlastní analýza průzkumu

Pro získání potřebných dat jsme použili archiv Střediska volného času v Trutnově. Posloužil také rozhovor o podmínkách a hypotézách s ředitelem střediska Mgr. Josefem Kholem. Zachována byla anonymita a citlivé informace o účastnících.

Průzkum byl původně domluven s dnes již bývalou ředitelkou střediska, ale i pan Khol mi byl naprosto ochoten poskytnout přístup do archivu a zprostředkovat jakékoli informace. Při průzkumu nenastal žádný problém, vše je vedeno přehledně a jednoduše v elektronické formě. U každého kroužku je uveden počet, jména přihlášených i jejich věk, od školního roku 2016/2017 je archiv ještě přehlednější díky rozdělení počtů na dívky a chlapce. Orientace tedy nebyla složitá.

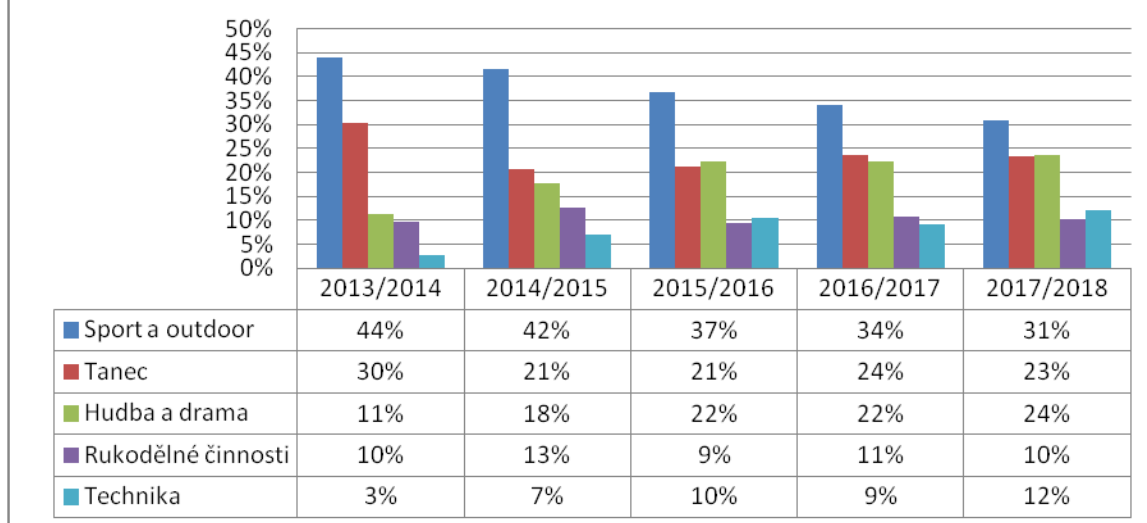

Graf 1: Změny v počtech přihlášených dětí

Zdroj: vlastní

V grafu 1 můžeme vidět, jak se postupně mění celkový počet přihlášených dětí na zájmové činnosti SVČ Trutnov. Vidíme postupně se zvyšující čísla frekventantů. Od školního roku 2013/2014 se tak počty zásadně zvýšily. Nejvyšší rozdíl jsme zaznamenali mezi prvním a druhým školním rokem, poté průběžně čísla rostla bez výraznějšího výkyvu. Rozdíl mezi prvním a posledním rokem čítá 207 dětí, což odpovídá nárůstu o cca 80%.

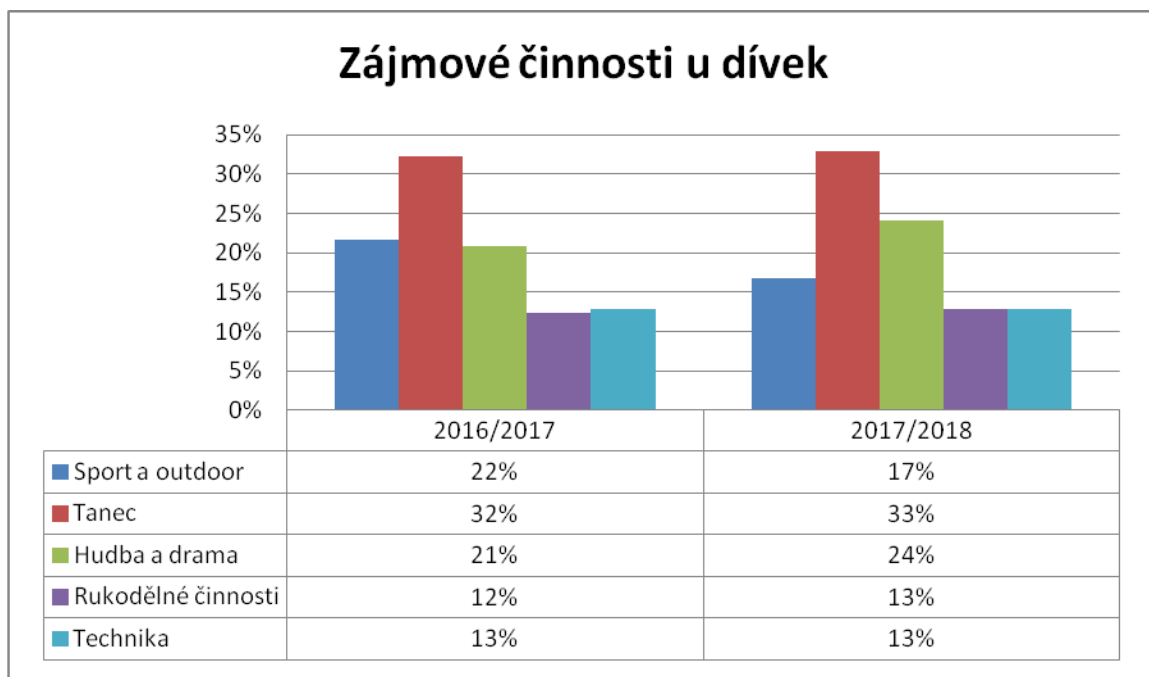
Procenta přihlášených dětí na oborech zájmových činností

Graf 2: Procenta přihlášených dětí na oborech zájmových činností

Zdroj: vlastní

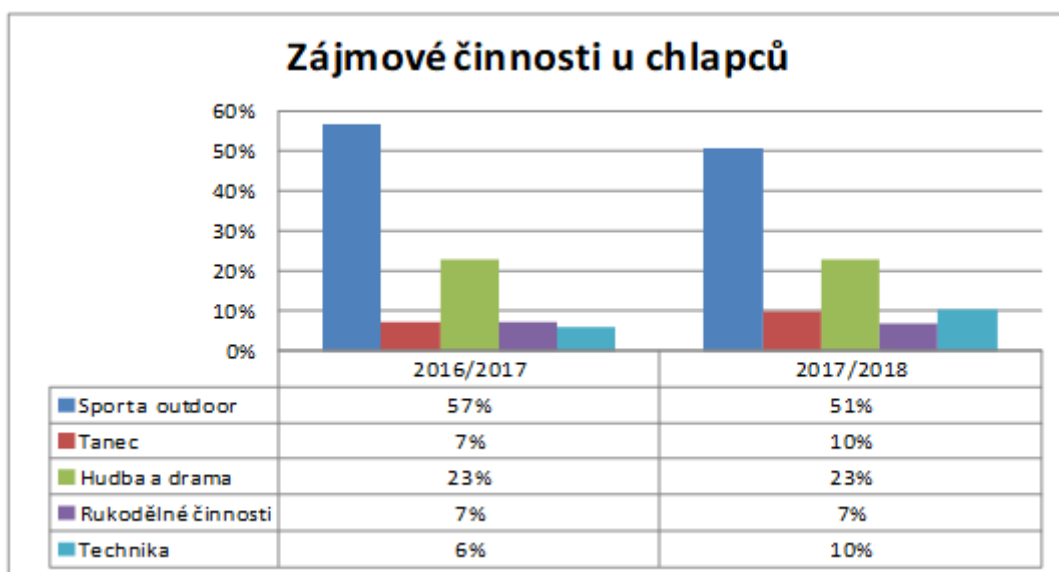
V tomto grafu můžeme pozorovat změny a diference v procentech všech přihlášených zájemců na jednotlivé obory aktivit (dívky i chlapci). Vidíme, že nejvíce frekventantů si po dobu pěti let drží činnosti v oboru Sport a outdoor a to i přes fakt, že se jeho procenta průběžně snižují, z počátečních 44%, na aktuálních 31%. Počty dětí na tanečním oboru oproti prvnímu zkoumanému roku (30%) také klesly (nyní 23%). Překvapením byla Hudba a dramatické činnosti, které navýšily své řady z původních 11% na 24%, podobný průběh měla i Technika. Rukodělné činnosti postupně snižovaly a navyšovaly své stavy. Rozdíl přímo mezi školním rokem 2013/2014 a 2017/2018 však nenacházíme. Nejvyšší rozdíly mezi jednotlivými obory zájmových činností vidíme hned z počátku zkoumání, v roce 2013/2014, posupně se, dle našeho průzkumu, jednotlivé zájmy začínají více vyrovnávat. Co se týká obsazenosti, převyšuje sportovní a outdoor obor všechny své „konkurenty“ každý rok. První zkoumaný rok je rozdíl mezi prvním Sportem a outdoor a druhým Tancem 14%, druhý rok je sport a outdoor neobsazovanější s rozdílem 21%, třetí 15%, čtvrtý 10% a poslední školní rok je rozdíl nejmenší a to 7%.

Graf 3: Zájmové činnosti u dívek pro roky 2016/2017 a 2017/2018

Zdroj: vlastní

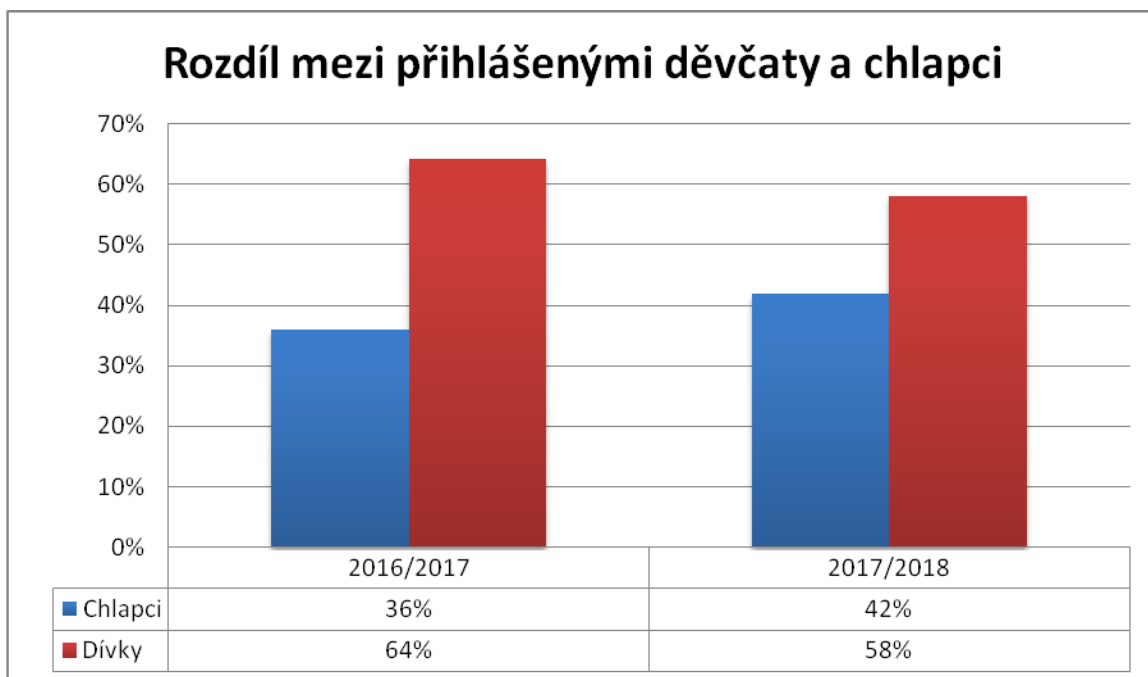
Tento graf zachycuje organizované volnočasové aktivity dívek. Ukazuje, že děvčata upřednostňují po oba dva zkoumané školní roky, s významnou diferencí, taneční obory pouze s nepatrným rozdílem, mezi jednotlivými roky, v procentech přihlášených (32% a 33%). Jako obory s počtem nejméně zapsaných můžeme pro rok 2016/2017 označit Rukodělné činnosti a pro rok 2017/2018 jsou to Rukodělné činnosti (13%) i Technika (13%). Zájem o Sport a outdoor se snížil z 22% na 17%, kdežto hudební a dramatické aktivity stouply z původních 21% na aktuálních 24%. Tyto rozdíly však nejsou velmi výraznými.

Graf 4: Zájmové činnosti u chlapců pro roky 2016/2017 a 2017/2018

Zdroj: vlastní

V Grafu 4 je patrný značné značné rozlišení zájmů, kdy do popředí jednoznačně vystupují činnosti sportovní a outdoorové a to jak pro rok 2016/2017 (57%) tak i ve školním roce 2017/2018 (51%). Tento počet se o několik procent snížil, avšak stále má za sebou jasně viditelný rozdíl. Hranici 20 % dále, po oba dva roky, překročily pouze hudební a dramatické zájmové činnosti (23%). Zatímco v roce 2016/2017 vešlo do tanečních kroužků pouze 7% z celkového počtu chlapců, v následujícím roce to bylo 10%, obdobně z toho vyšla i Technika s 6% a následnými 10%. Průměrně si nejméně zájemců zapsaly Rukodělné činnosti (7%). Sportovní a outdoorové činnosti se drží jako nejobsazovanější s rozdílem 34% za první rok a 28% za rok druhý, pokud jej srovnáme s oborem v pořadí vždy druhým (Hudba a drama).

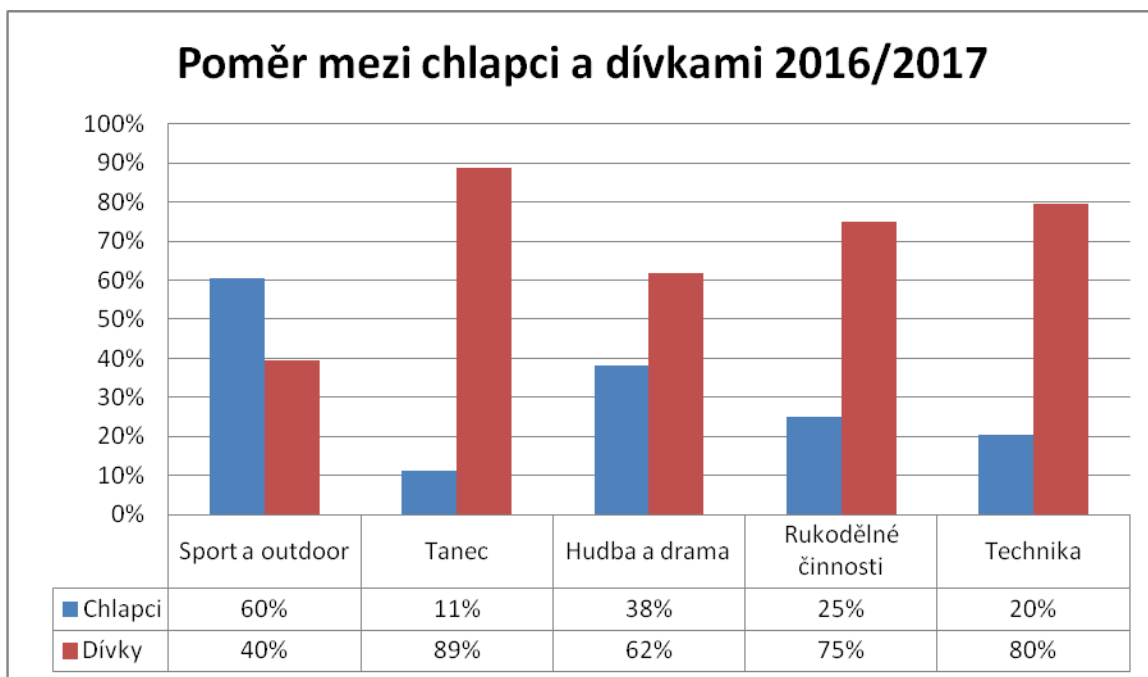

Graf 5: Počet přihlášených chlapců a dívek

Zdroj: vlastní

Z tohoto grafu vyplývá, že po oba roky navštěvovalo SVČ Trutnov více děvčat, jak můžeme vidět v roce 216/2017 z celkového počtu přihlášených dětí staršího školního věku bylo 64% dívek a 36% chlapců. Následujícího roku se opět zapsalo více děvčat (58%) než chlapců (42%) tato procenta se ale u dívek mírně snížila a u chlapců lehce zvýšila.

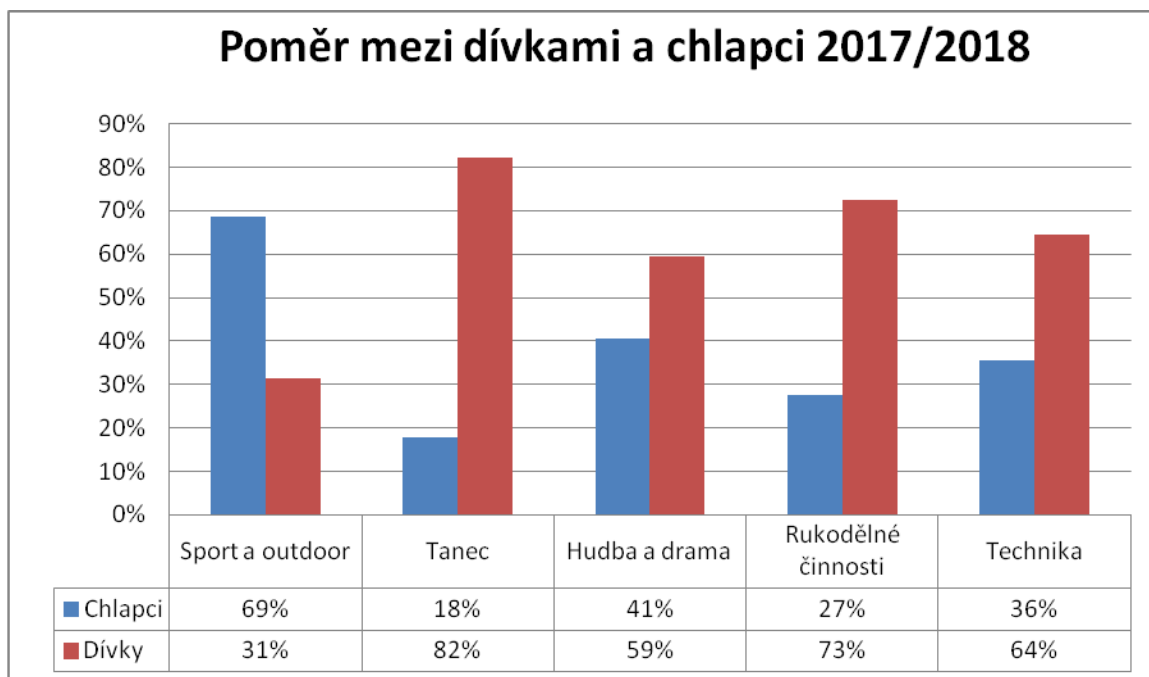

Graf 6: Poměr počtů mezi přihlášenými dívkami a chlapci

Zdroj: vlastní

Zde se můžeme podívat na rozdíly v obsazenosti jednotlivých činností v roce 2016/2017. Sport a outdoor mají vícekrát zapsaný chlapci (60%). Dívky pak značně převládají v tanečních oborech (89%). Ostatní obory také navštěvují více děvčata.

Graf 7: Poměr v počtech mezi dívkami a chlapci pro rok 2017/2018

Zdroj: vlastní

Výsledky jsou zde obdobné, jako u předešlého grafu. Procento chlapců (69%) se oproti loňskému roku zvětšilo. V ostatních oborech poté opět převládá počet děvčat. Nejvíce je tomu v Tanci, kde je 82% dívek a jen 18% chlapců.

4.7 Výsledky šetření hypotéz

H₁ – Počet dětí přihlášených v SVCČ roste.

Tato hypotéza, jež předpokládala zvyšující se celkové počty přihlášených dětí staršího školního věku na zájmové činnosti v SVCČ, se dokázala potvrdit. Z výzkumu o tom svědčí průběžné počty dětí během let, které se z čísla 337 zvýšily na 607 zapsaných zájemců.

H₂ – Každým pozorovaným rokem jsou nejjobsazovanější zájmové činnosti v oboru Sport a outdoor.

Tato hypotéza se potvrdila. Každý zkoumaný rok měly činnosti v oboru sport a outdoor viditelně největší zastoupení i přes fakt, že se procento přihlášených dětí průběžně v malé míře snižovalo. Rozdíl oproti ostatním jednotlivým kroužkům vždy přesáhl minimálně 5% přihlášených.

H₃ – Počet přihlášených dívek během dvou let převyšuje počet přihlášených chlapců.

Hypotéza, která tvrdí, že počet dívek navštěvujících SVC převyšuje počet zapsaných chlapců, se taktéž potvrdila. Po oba dva zkoumané roky jsme mohli pozorovat výrazně vyšší celkové počty dívek, to se však nedá tvrdit o jednotlivých oborech činností. Rozdíl činil 23 a 16%.

H₄ – Chlapci jsou během posledních dvou let nejvíce přihlašováni na činnosti v oboru Sport a outdoor.

Hypotéza předpokládala, že chlapci neobsazovanější obor bude po oba dva roky Sport a outdoor, kdy rozdíl mezi v pořadí (podle množství přihlášených) prvním a druhým oborem v pořadí měl činit minimálně 5%. Tato hypotéza byla jednoznačně potvrzena. Rozdíl čítal mnohem více, než bylo podmínkou pro přijetí, přesněji to bylo 34% a 28%.

H₅ – Dívky se během posledních dvou let nejvíce přihlašují na aktivity v oboru Sport a outdoor.

Rozdíl mezi oborem Sport a outdoor a druhým neobsazovanějším oborem po oba dva roky čítá alespoň 5%. Hypotéza, vycházející z jiných výzkumů se v tomto případě nepotvrdila. Sportovní aktivity v roce 2016/2017 navštěvovalo jen 22% všech dívek a roku 2017/2018 se toto číslo snížilo na 17% z celkového počtu. Tento výzkum tvrdí, že nepřihlašovanějšími zájmovými činnostmi po oba dva roky jsou aktivity v tanečních oborech. Sportovní obory se, co se týče obsazenosti nijak výrazně nelišily od aktivit hudebních a dramatických.

5 DISKUSE NAD VÝSLEDKY ŠETŘENÍ

Osobně mě některé výsledky šetření překvapily a zaujaly. Z počátku bych nepředpokládala tak velký nárůst zájemců o SVČ. Většina výzkumů, které jsem četla, prokazovala, že děti stále častěji tráví svůj volný čas doma u počítače či televize. Oproti tomu statistiky zařízení tvrdily jasný opak. Těší mě, že děti svůj čas kdy nic nemusí, tráví rozvojem své osobnosti, zájmů a talentu.

Možné důvody výsledků šetření ze strany SVČ Trutnov

Proč SVČ Trutnov navštěvuje více dívek?

Odpověď není jednoznačná jednoduchá. Výsledek může být způsoben nabídkou volnočasových aktivit. Pokud se podíváme, zjistíme, že SVČ Trutnov nabízí celkem širokou škálu tanečních oborů. Je pochopitelné, že Mažoretky nebo Orientální tance nemusí chlapce „lákat“ i když jim přihlášení rozhodně není odpíráno. Nabídka druhů sportovních aktivit možná také není tak pestrá, aby zaujala více chlapců. Z již zmiňovaného výzkumu (v teoretické části práce) také vyplývá, že dívky navštěvují obecně více kroužků než chlapci, kteří se věnují menšímu počtu avšak hlouběji. To může počty ovlivnit. Vzhledem k zachování anonymity, které SVČ požadovalo, nebylo možné určit, zda to samé dítě navštěvuje více různých kroužků.

Proč zde dívky navštěvují více taneční obory než sportovní a outdoorové ?

Opět zde není jasná odpověď. Osobně bych viděla možné důsledky vzhledem k tomu, že na sport je dívek přihlášených méně, proto nemají samostatné sportovní skupiny či oddíly. To znamená, že sdílí kroužky s chlapci a jejich výkony mohou být porovnávány. To může samozřejmě některé dívky odradit. Tuto teorii však nemůžu jednoznačně prokázat. Navíc je v tomto věku patrný vliv vrstevníků a kamarádů. Dívky tedy chodí raději tam, kde mají kamarádky, než tam, kde budou samy.

Co může ovlivnit celkové počty dětí?

Jak z rozhovoru s Mgr. Kholem i samotného průzkumu vyplývá, že Středisko volného času, Trutnov stále zvyšuje své počty frekventantů, stejně tak i svou nabídku volnočasových aktivit. Organizace se snaží o neustálé zlepšování svých podmínek

pro práci s dětmi i dospělými. Působí na Základních i Mateřských školách. Pronajímá si či spravuje hned několik budov po celém Trutnově. I přes všechnu snahu však stále nejsou dostatečné podmínky pro rychlejší a větší rozmach střediska. Není dostatek financí, lidí ani vhodných prostor pro zvýšení kapacity nabídky zájmových činností a nabírání nových zájemců. Jmenovitě se vyskytuje například problém s kapacitou horolezeckého kroužku TER-MIX, o který je stále větší zájem, ale horolezecká stěna ve městě Trutnov je nedostačující a na pořízení vlastního zázemí pro tuto aktivitu není dostatek finančního zabezpečení. Tento problém je patrný i u jiných aktivit. Dalším problémem může být nedostatek zájmu na jednotlivé činnosti, která vede k nutnosti jejího zrušení.

I konkurence je velkým tématem. Téměř každá škola na Trutnovsku má svou vlastní nabídku zájmových činností. Přímo v Trutnově a jeho okolí nalézáme hned několik konkurenčních organizací a zařízení. Vezmeme-li v potaz pouze Trutnov, nacházíme zde Základní uměleckou školu, sportovní zařízení a oddíly TJ Lokomotiva Trutnov, Jazykové školy a další soukromá zařízení. V okolí města nacházíme nespočet dalších zařízení, nabízejících organizovaný volný čas.

Možné důvody výsledků šetření ze strany dětí a rodičů

Co se dětí a rodičů týká, nalézáme okolností mnohem více. Dítě si nemusí vybrat z nabídky volnočasových aktivit, také je možné, že mu rodiče danou činnost nepovolí, ať už z jakéhokoli hlediska, v úvahu ale také přechází fakt, že někteří rodiče své dítě vedou k aktivnímu a organizovanému trávení jeho volného času.

Problém může nastat i s psychickým a fyzickým vytížením ze školy, kdy dítě následně nemá energii navštěvovat další organizované činnosti, proto může volit jiný způsob trávení svého volného času. To je, dle mého názoru, dosti aktuálním tématem právě u dětí staršího školního věku, vzhledem k faktu, že většinu dní v týdnu Základní školy probíhá výuka i odpoledne a dítě se skutečně může cítit vyčerpaně.

Na druhou stranu některé vysoké počty přihlášených naznačují, že děti organizované volnočasové aktivity baví a to z mnoha možných faktorů: čas strávený v kolektivu přátel a vrstevníků, aktivní odpočinek, rozvíjení vlastních dovedností, individuality a zájmů či potřeba něco umět, dokázat, v něčem vynikat. Navíc, spokojenost se zájmovou činností závisí i na osobě, která ji vede. Je potřebné, aby si osoby navzájem vyhovovaly a respektovaly se.

Hledáme-li jiné okolnosti, nežli zájmy, psychický a fyzický stav dítěte, nacházíme další možná úskalí. Tím může být třeba vzdálenost mezi domovem, školou a místem, kde se zájmová činnost koná. Ne každé dítě a rodič chce pravidelně překonávat velkou vzdálenost „jen“ kvůli volnému času. Hlavní budova SVČ Trutnov se sice nachází přímo u jedné školy, avšak z ostatních škol vede pro dítě poměrně dlouhá a náročná cesta.

Další nesnází může být finanční stránka. Ne každá rodina má prostředky na zaplacení zájmové činnosti a další výdaje, jakými jsou dojíždění, výbava a pomůcky a další drobné i větší částky.

V neposlední řadě nesmíme zapomenout zmínit vliv vrstevníků a přátel. Spoustu dětí si zvolí trávení svého volného času podle toho, jak jej užívají jeho kamarádi. Vrstevníci také určují, co je takzvaně „in“. Je velmi pravděpodobné, že pokud chodí větší část kamarádů jedince na nějaký kroužek, bude chtít dítě své kamarády následovat. Když si pak dítě na zájmové činnosti najde přátele, chodí tam rádo a s chutí.

ZÁVĚR

Závěrem bych ráda shrnula svou práci. Tato bakalářská práce se věnuje problematice proměn volnočasových aktivit dětí staršího školního věku. V teoretické části nás první kapitola provedla pojetím a funkcemi volného času a jeho proměnami, co se týká historického hlediska. Druhá kapitola nám již více přiblížila volný čas dětí a mládeže, poukázala na vlivy, které působí na dětský volný čas. Třetí kapitola nás provází organizovaným volným časem dětí staršího školního věku, dozvídáme se, kým vlastně dítě staršího školního věku je, co je organizovaný volný čas a jaké jsou potřeby pro jeho provozování, přiblížili jsme si také organizace zajišťující dětem vedené volnočasové aktivity a jaké osoby mohou být těmi, kdo působí v tomto procesu. Ukázali jsme si dělení zájmových činností a ideální průběh jejich pravidelné schůzky. V neposlední řadě jsme se také seznámili s realizovanými výzkumy, které se týkají této problematiky.

Poté jsme se přemístili do průzkumné části práce. Uvedli jsme Středisko volného času Trutnov, jeho aktuální nabídku jednotlivých zájmových činností, zaměstnance a ostatní náležitosti. Pracovali jsme s daty z archivu SVČ. Poté jsme se zabývali výsledky šetření a okolnostmi, které mohli výsledky ovlivnit, k tomu nám posloužil i rozhovor s ředitelem střediska, který nám osvětlil některá fakta.

Výsledky praktické části jsou zajímavé, bohužel se ale objektivně nedají paušalizovat na celou Českou republiku, to bych vnímala jako jisté omezení práce. Celkově je volný čas dětí velmi širokým tématem, které by bylo hodno zkoumání většího rozsahu a vnímám jej jako čím dál větší otázku. Možností dalšího zkoumání může být nespočet. Dovedu si představit spoustu zajímavých průzkumů v oblasti zájmu dětí samotných, jejich rodičů, vedoucích zájmových činností atd.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BABIAKOVÁ, Simoneta, BRINDZA, Ján, DUROŠOVÁ, Eva a BALÁŽOVÁ, Eva.

Pedagogika voľného času a školské kluby detí. Banská Bystrica: Pedagogická fakulta, Univerzita Mateja Bela, 2007. ISBN 978-80-8083-431-9.

KRATOCHVÍLOVÁ, Emília. *Pedagogika voľného času: výchova v čase mimo vyučovania v pedagogickej teórii a v praxi*. 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského, 2004. 307 s. ISBN 8022319309.

OPASCHOWSKI, Horst W. *Freizeit als gesellschaftliche Aufgabe: [Konzepte u. Modelle]*. Düsseldorf: Edition Freizeit Verlags-Ges., 1976. ISBN 3880750149.

KOMINAREC, Igor. *Úvod do pedagogiky voľného času*. Igor Kominarec. Prešov: [s.n.], 2003. 113 s. ISBN 8096860852.

ČÁP, Jan. *Psychologie výchovy a vyučování*. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-7066-534-3.

Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2009 - 2012 [www.msmt.cz/file/7322_1_1/online]. Praha: MŠMT, 2009 [cit. 2018-03-26].
Dostupné z: www.msmt.cz/file/7322_1_1/

ŠVIGOVÁ, Milada. *Volný čas a my*. Praha: Svobodné slovo, 1967. Živé myšlenky (Svobodné slovo).

VERDON, Jean. *Volný čas ve středověku*. Přeložil Jiří ŽÁK. Praha: Vyšehrad, 2003. Kulturní historie. ISBN 80-7021-543-7.

PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-295-5.

KRYSTOŇ, Miroslav. 2003. *Edukácia detí a mládeže vo voľnom čase*. Banská Bystrica: UMB BB, 90 s. ISBN 80-8055-804-3.

ŠERÁK, Michal. 2005. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: FF UK, 236 s. ISBN 80-86284-55-7.

VÁŽANSKÝ, Mojmír. 1992. *Volný čas a pedagogika zážitku*. Brno: PF MU, 64 s. ISBN 80-210-0428-2.

- SAK, Petr. *Proměny české mládeže: česká mládež v pohledu sociologických výzkumů*. Praha: Petrklíč, 2000. ISBN 80-7229-042-8.4
- VESELÁ, Jana. *Základy sociologie volného času*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 1999. ISBN 80-7194-187-5.
- PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-295-5.
- BLÁHA, Arnošt Inocenc. *Jak se dívat sociologicky na život*. 2. vyd. Brno: Masarykova sociologická společnost, 1947. Malá sociologická knihovna.
- Kolik stojí koničky našich dětí* [online]. Měsíc.cz, 2008 [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/kolik-stoji-konicky-nasich-deti/>
- NĚMEC, J. a kol. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času* Brno: Paido. 2002, 120 s. ISBN 80-7315-012-3
- ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem: [vývojová psychologie]: přepracované vydání*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7367-124-7.
- GILLERNOVÁ, Ilona a Miriam MALOTÍNOVÁ. *Psychologie pro střední školy: občanská nauka - základ společenských věd*. Praha: SPN, 1992. Pomocné knihy pro žáky středních škol.
- LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie [Langmeier, 1998]*. Vyd. 3., přeprac. a dopl., v. Praha: Grada Publishing, 1998. 343 s. ISBN 80-7169-195-X.
- PŘÍHODA, Václav. *Ontogeneze lidské psychiky*. 2. vyd. Praha: SPN, 1977. Učebnice vysokých škol (SPN).
- PAVLAS, Ivan a Maria VAŠUTOVÁ. *Vývojová psychologie I: pro studenty učitelství a vychovatelství*. Ostrava: Ostravská univerzita, 1999. ISBN 80-7042-153-3.
- SPOUSTA, Vladimír. *Kapitoly z pedagogiky volného času*. Brno: Masarykova univerzita, 1996. ISBN 80-210-1274-9.
- Aktuální znění zákona o pedagogických pracovnících k 1. září 2012* [online]. Praha: MŠMT, 2012 [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/aktualni-zneni-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich-k-1-zari>

- Střediska volného času* [<http://www.msmt.cz/mladez/strediska-volneho-casu>]. Praha: MŠMT, 2017 [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mladez/strediska-volneho-casu>
- Základní umělecké školy* [<http://www.umelecka-skola.cz/online>]. Chrudim: Základní umělecké školy, 2018 [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.umelecka-skola.cz/>
- Jazykovky.cz: Jazykové kurzy a školy v ČR* [<http://www.jazykovky.cz/online>]. Praha: gdi, 2018 [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.jazykovky.cz/>
- Školní kluby* [<http://www.msmt.cz/mladez/skolni-kluby/online>]. Praha: MŠMT, 2017 [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mladez/skolni-kluby>
- ROUSSEAU, Jean-Jacques. *J.J. Rousseau a jeho pedagogický odkaz: výběr z pedagogického díla*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1967. Z dějin pedagogiky.
- BOCAN, Miroslav. *Děti v ringu dnešního světa: hodnotové orientace dětí ve věku 6 až 15 let*. Praha: Národní institut dětí a mládeže Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, 2012. ISBN 978-80-87449-24-0.
- Jak tráví dnešní děti volný čas* [<http://www.rodina.cz/clanek9264.htm>]. Praha: Rodina Online, 2013 [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.rodina.cz/clanek9264.htm>
- GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 4., rozš. vyd. Bratislava: Vydavateľstvo UK, 2008. ISBN 978-80-223-2391-8.
- OLECKÁ, Ivana a Kateřina IVANOVÁ. *Metodologie vědecko-výzkumné činnosti*. Olomouc: Moravská vysoká škola Olomouc, 2010. ISBN 978-80-87240-33-5.
- CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.
- PAUKNEROVÁ, Tereza. *Struktura volného času dětí na 2. stupni základní školy*. Univerzita Karlova, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Husitská teologická fakulta. Vedoucí práce PhDr. Hana Dvořáčková.

České děti mají nejvíce kroužků a mimoškolních aktivit v Evropě [online]. Otrokovice: Střední průmyslová škola, 2009 [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <https://www.zkola.cz/rodice/volnycas/Stranky/%C4%8Cesk%C3%A9-d%C4%9Bti-maj%C3%AD-nejv%C3%ADce-krou%C5%BEk%C5%AF-a-mimo%C5%A1koln%C3%ADch-aktivit-v-Evrop%C4%9B.aspx>

KORITAROVÁ, Martina. *Způsob trávení volného času žáků 5. ročníku základních škol v Českém Krumlově a okolí*. Č. Budějovice, 2017. diplomová práce (Mgr.).

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. Pedagogická fakulta

Středisko volného času, Trutnov: O nás [<http://www.svctrutnov.cz/index.php/o-nas/online>]. Trutnov: Středisko volného času, Trutnov, 2015 [cit. 2018-03-26].

Dostupné z: <http://www.svctrutnov.cz/index.php/o-nas>

HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80- 7178-927-5

Literatura související s tématem

KAPLÁNEK, Michal. *Volný čas a jeho význam ve výchově*. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1250-8.

LÖRINCOVÁ, Linda, Lenka MÁDROVÁ a Diana PAVLJUK. *Volnočasové aktivity pro děti*. Boskovice: Albert, 2009. ISBN 978-80-7326-160-3.

Neformální vzdělávání a volnočasové aktivity dětí a mládeže. Hradec Králové: Gaudeamus, 2008. ISBN 978-80-7041-874-1.

HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1.

ČINČERA, J., KAPLÁNEK, M., SÝKORA, J. *Tři cesty k pedagogice volného času*. Brno: Tribun EU, 2009. ISBN 978-80-7399-611-6.

HOFBAUER, B. *Kapitoly z pedagogiky volného času*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta, 2010. ISBN 978-80-7394-240-3.

PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-170-3

SAK, P. *Proměny české mládeže. Česká mládež z pohledu sociologických výzkumů*. Praha: Petrklíč, 2000. ISBN 80-7229-042-8

VÁŽAŇSKÝ, M. Volný čas a pedagogika zážitku. Brno: MU, 1992. ISBN 80- 210-0428-2. VÁŽAŇSKÝ, M., SMÉKAL, V. Základy pedagogiky volného času. Brno: Paido, 1995. ISBN 80-901737-9-9.

PŘÍLOHY

Školní rok 2013/2014

Tabulka 1: školní rok 2013/2014

Název zájmové činnosti	Počet přihlášených účastníků
Disco dance	20
Divadlo	11
Džbánek	8
Florbal	20
Geocaching	17
TER – MIX	23
Ice dancers junioři	10
Kytara pokročilí	8
Kytara začátečníci	19
Mažoretky – Růžičky	12
Naila	13
Plastikové modelářství	4
Rodeo I.	20
Rodeo II.	20

Rytíři	36
Stolní tenis	10
Tygři	17
Uprockers	7
ZŠ Bernartice Florbal	8
ZŠ Bernartice Fotbal	7
ZŠ Bernartice Keramika	18
ZŠ Bernartice Sportovní kroužek	10
ZŠ Bernartice Výtvarný kroužek	7
ZŠ Bernartice Základy němčiny	7
Železniční modelářství	5
Celkem	337 dětí

Školní rok 2014/2015

Tabulka 2: školní rok 2014/2015

Název zájmové činnosti	Počet přihlášených účastníků
Astronomický kroužek	7
Bokouš	45
Divadlo	13
Džbánek	14
Florbal	28
Geocaching	5
Ice dancers junioři	25
Kytara pokročilí	11
Kytara začátečníci	19
Mažoretky Sarra II.	12
Naila	16
Plastikové modelářství	12
Rodeo I.	17
Rodeo II.	18
Rytíři	41
Stolní tenis	13
Survival	9
TER – MIX	22

Textilní tvorba	9
Uprockers	11
ZŠ Bernartice Kytara	8
ZŠ Bernartice Dramatický kroužek	9
ZŠ Bernartice Florbal	9
ZŠ Bernartice Keramický	21
ZŠ Bernartice Myslivecký kroužek	11
ZŠ Bernartice Rybářský kroužek	5
ZŠ Radvanice 3D Modelování	9
ZŠ Radvanice Dramatický kroužek	25
ZŠ Radvanice Keramika	16
ZŠ Radvanice Stolní tenis	10
Železniční modelářství	6
Celkem	476 dětí

Školní rok 2015/2016

Tabulka 3: - školní rok 2015/2016

Název zájmové činnosti	Počet přihlášených dětí
Bokouš	68
Keramika – Džbáněk	12
Florbal starší	9
Hvězdář	10
Klávesové nástroje	9
Kytara pokročilí	10
Kytara začátečníci	46
Mažoretky Sarra II.	15
Naila	16
Pěvecký kroužek	10
Plastikové modelářství	12
Rodeo I. Country step	13
Rodeo II. Country step	18
Rytíři	40
Stolní tenis	3
TER – MIX	23
Textilní tvorba	17
TS Angeles starší	32
Tvůrčí psaní	18
Uprockers	25
Výtvarná fotografie	12
ZŠ Bernartice Dramatický kroužek	11

ZŠ Bernartice Florbal	12
ZŠ Bernartice Keramický	11
ZŠ Bernartice Myslivecký kroužek	4
ZŠ Bernartice Rybářský kroužek	9
ZŠ Bernartice Sportovní kroužek	12
ZŠ Bernartice Basketball	8
ZŠ Radvanice 3D modelování	10
ZŠ Radvanice Dramatický kroužek	21
ZŠ Radvanice Hasičský kroužek	3
ZŠ Radvanice Řemeslný kroužek	13
ZŠ Radvanice Zdravotnický kroužek	15
Železniční modelářství	15
Celkem	562 dětí

Školní rok 2016/2017

Tabulka 4: – školní rok 2016/2017

Název zájmové činnosti	Počet přihlášených dívek	Počet přihlášených chlapců	Počet přihlášených dětí celkem
Bokouš	16	33	49
Divadlo	15	6	21
Florbal starší	4	11	15
Hvězdář	2	6	8
Ice dancers	31	6	37
Keramika Džbánek	9	0	9
Klávesové nástroje	5	6	11
Kytara pokročilí	9	8	17
Kytara začátečníci	28	18	42
Naila	12	0	12
Plastikové modelářství	5	0	5
Rodeo I.	18	2	20
Rodeo II.	11	1	12
Rytíři	2	35	37
Sarra II.	25	0	26
Stolní tenis	10	9	19
TER – MIX	14	9	23
Textilní tvorba	12	0	12
TS Angeles starší	19	0	20
Tvůrčí psaní	2	6	8
Uprockers	2	6	8
Výtvarné fotografie pokročilí	2	2	4
Výtvarné fotografie začátečníci	3	4	7
ZŠ Bernartice Dramatický kroužek	8	1	9
ZŠ Bernartice Florbal	4	6	10
ZŠ Bernartice Keramický kroužek	13	11	26
ZŠ Bernartice Myslivecký kroužek	3	2	5
ZŠ Bernartice Sportovní kroužek	9	9	18
Název zájmové činnosti	Počet přihlášených děvčat	Počet přihlášených chlapců	Počet přihlášených dětí celkem
ZŠ Radvanice 3D modelování	10	0	10
ZŠ Radvanice Dramatický kroužek	17	2	19
ZŠ Radvanice Hasičský kroužek	10	2	12
ZŠ Radvanice Tématická dílna	11	4	15
ZŠ Radvanice Zdravotnický kroužek	7	0	7
Železniční modelářství	18	0	18
Celkem	366 dívek	205 chlapců	571 dětí

Školní rok 2017/2018

Tabulka 5: školní rok 2017/2018

Název zájmové činnosti	Počet přihlášených dívek	Počet přihlášených chlapců	Počet přihlášených dětí celkem
Bokouš	19	38	57
Bubnování	8	9	17
Divadlo- starší	6	4	10
Florbal- starší	7	11	18
Hvězdář	3	8	11
Ice dancers- starší	14	5	19
Keramika Džbánek	11	4	15
Klávesové nástroje	9	9	18
Kytara pokročilí	23	12	35
Kytara začátečníci	26	14	40
Naila	10	0	10
Plastikové modelářství	10	2	12
Rodeo I.	16	3	19
Rodeo II.	16	3	19
Rytíři	5	35	40
Sarra juniorky	15	0	15
Stolní tenis	4	17	21
TER- MIX	14	17	31
Textilní tvorba	10	2	12
TS Angeles junioři	24	3	27
Tvůrčí psaní	5	8	13
Uprockers	6	9	15
Výtvarné fotografie pokročilí	7	6	13
Výtvarné fotografie začátečníci	6	5	11
ZŠ Bernartice Dramatický kroužek	8	2	10
ZŠ Bernartice Fotografický kroužek	7	3	10
ZŠ Bernartice Keramika	16	5	21
ZŠ Bernartice Myslivecký kroužek	3	6	9
ZŠ Bernartice Sportovní kroužek	7	5	12
Název zájmové činnosti	Počet přihlášených dívek	Počet přihlášených chlapců	Počet přihlášených dětí celkem
TŠ Bernartice Taneční kroužek – starší	15	2	17
ZŠ Bernartice Výtvarný kroužek	8	6	14
Železniční modelářství	14	2	16
Celkem	352	255	607